

Türkiye’de Katılımcı Demokrasinin Güçlendirilmesi:

Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinin İzlenmesi Projesi Faz III

Belediyelerde Mevcut

Durum Analizi:

30 Büyükşehir Belediyesi Toplumsal
Cinsiyet Eşitliğine Dair Bize Ne Söylüyor?

Ülker Şener

Bengin İnanç

Suzan Tuncer

CEİD YAYINLARI

Belediyelerde Mevcut Durum Analizi: 30 Büyükşehir Belediyesi Toplumsal Cinsiyet Eşitliğine Dair Bize Ne Söylüyor?

Mart 2024

ISBN: 978-625-7666-21-3

Kaynak gösterilmek kaydıyla yararlanılabilir.

Tel: 0 312 440 04 84

www.ceid.org.tr

www.ceidizler.ceid.org.tr

Kapak/İç Tasarım: Hasan Kürşat Akcan

Bu yayın Avrupa Birliği’nin maddi desteği ile hazırlanmıştır. İçerik tamamıyla Cinsiyet Eşitliği İzleme Derneği’nin sorumluluğu altındadır. Avrupa Birliği’nin görüşlerini yansıtmak zorunda değildir.

İÇİNDEKİLER

KISALTMALAR	4
TABLolar	5
GİRİŞ	6
1. ÇALIŞMANIN YÖNTEMİ.....	6
2. BELEDİYE MEVCUT DURUM ANALİZİ.....	8
2.1. Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinin Sağlanmasında Kentsel Haklar ve Hizmetler.....	8
2.2. Belediye Sosyal Hizmet Uygulamalarının Değerlendirilmesi.....	10
2.3. Çocuk, Yaşlı ve Engelli Hizmetleri.....	19
2.4. Eşitliğe Dair Temel Belgeler.....	30
2.5. Eşitliğe Dair Temel Mekanizmalar: Belediye Eşitlik Birimleri.....	31
3. SONUÇ.....	39
4. EK TABLOLAR.....	41
5. KAYNAKÇA.....	49

KISALTMALAR

AB	Avrupa Birliği
ASHB	Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı
ASHİM	Aile ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü
BB	Büyükşehir Belediyesi
CEMR	Avrupa Belediyeler ve Bölgeler Konseyi
CEİD	Cinsiyet Eşitliği İzleme Derneği
LGBTİ+	Lezbiyen, Gey, Biseksüel, Trans, İnterseks +
YADES	Yaşlı Destek Programı
YEPP	Yerel Eşitlik Eylem Planı

TABLolar

Tablo 1 Belediye Harcamalarının Hizmetlere Göre Dağılımı	11
Tablo 2 Yardım ve Hak Temelli Yaklaşımlar.....	12
Tablo 3 Büyükşehir Belediyelerinin Sundukları Hizmetler.....	14
Tablo 4 Büyükşehir Belediyelerinin Yaşlı ve Engelli Bakımı, Evde Bakım ve Kreş/Gündüzlü Bakım Evi Hizmetleri.....	22
Tablo 5 Eşitlik Birimleri	33
Ek Tablo 1 Yanıt veren İl Belediyeleri	41
Ek Tablo 2 Yanıt Veren İlçe Belediyeleri.....	42

Giriş

Nasıl bir kent istiyoruz? Bu raporun hazırlanış amacı bir nebze de olsa bu soruya cevap verme uğraşdır. Kentte yaşayanlar kendini güvende hissediyor mu? Barınma-ulaşım-dinlenme-eğlenme olanaklarından her isteyen yararlanabiliyor mu? Yararlanmanın sınırları var mı? Sınırlar cinsiyete, cinsiyet kimliğine, cinsel yönelime, bedenin yapabilirliklerine, yaşa, sosyo-ekonomik duruma göre değişiyor mu? Kısacası hem bireysel hem de kolektif hakları içeren kentsel haklardan ve hizmetlerden o kentte yaşayan herkes, ihtiyaç duyduğu biçimde ve ihtiyaç duyduğu kadar yararlanabiliyor mu? Geniş kapsamlı bu soruya aynı kapsamda cevap vermek güç elbette.

Kent pek çok aktörün biçimlendirdiği bir alan. Merkezi kamu kurumları, belediyeler, özel sektör ve o kentte yaşayanlar hizmetlere-kente-kent yaşamına bakışlarıyla, yorumlarıyla ve öne sürdükleri taleplerle kenti şekillendirir ve ona kimlik kazandırır. Bu aktörler arasındaki ilişkiler de belirleyicidir elbette. Birbirleriyle ne kadar temas ettikleri, birbirlerini ne kadar gördükleri ve anladıkları kentin bütünlüğüne dair üretilen politikaları ve hizmetleri ilk elden etkiler. Bu çalışmada katman katman açılan-derinleşen kenti, kentsel haklar ve hizmetleri belediyeler kapsamında ele alacağız. Şimdilik diğer aktörleri bir tarafa bırakmamız gerekiyor. Bunu yaparken iki temel varsayım üzerinden hareket ettik. İlki belediye kent ölçeğinde hizmet üreten temel aktördür ve diğer aktörlerin her birinden çok daha fazla bir biçimde kent üzerinde etkiye sahiptir. Merkezi yönetimin yerel düzeyde pek çok güce-yetkiye sahip olduğu Türkiye’de de bu böyledir. Belediyeler yaptıkları ve yapmadıklarıyla kente biçim kazandırdığı gibi kent kimliği de yaratabilmektedir. Çalışmayı belediyelerle sınırlandırmamızın bir diğer nedeni ise yerelde gelişen taleplere daha hızlı cevap verme, politikaları yerelin önceliklerine göre biçimlendirme ve sunma olanaklarına ve isteğine sahip olmalarıdır. Sivil oluşumların belediyeleri etkileme güçleri, merkezi kamu kurumlarını ve özel sektörü etkileme güçlerine göre daha belirgindir, daha fazladır. Belediyeleri temel alan çalışmalar, eğer bu çalışmalar veri temelli ise, etki yaratma şansını da artırmaktadır. Biz de olduğumu varsaydığımız bu şansı değerlendirmek istedik ve Belediye Mevcut Durum Raporunu hazırladık.

1. Çalışmanın Yöntemi

Belediye Mevcut Durum Analizi çalışması üç aşamada yapılandırıldı: 1) Çalışmanın çerçevesinin çizilmesi 2) Veri derleme-toplama ve 3) Verilerin analizi ve elde edilen sonuçların değerlendirilmesi. Belediyeler alt yapı hizmetlerinden, sağlık hizmetlerine kadar pek çok alanda faaliyet gösterebilmektedir. Bu hizmetlerin tamamının toplumsal cinsiyet eşitliği çerçevesinde değerlendirilmesi önemli olsa da mevcut koşullarda bunu yapmak mümkün değil. Belediyelerin veri altyapı sistemlerindeki yetersizlikler, verilerin düzensiz olması, toplanan verilerin cinsiyet kırılımında toplanmaması/kayıt altına alınmaması, veri paylaşımında gösterilen isteksizlik gibi pek çok güçlük söz konusu. Bu nedenle eşitliğin sağlanmasında, zaman yoksulluğu da dahil olmak üzere yoksulluğun farklı biçimlerini azaltmada, kapasite artırmada, güçlenmede etkili olan sosyal hizmet uygulamalarını temel

araştırma alanı olarak seçtik. Ayrıntılı olarak ele almasak da farklı hizmet alanlarındaki iyi uygulamalara da, örneğin ulaşım, raporda yer verdik.

Veri derlemek-toplamak amacıyla öncelikle belediyeler tarafından sunulan sosyal hizmetlere ilişkin bilgi edinme başvurularında bulunduk. Bu kapsamda 19 Ekim 2023 tarihinde 30 Büyükşehir, 51 İl belediyesi, 197 ilçe belediyesinden bilgi talep edildi. İlçe belediyelerini CEİDizler projesi kapsamında da çalışma yürüttüğümüz 10 Büyükşehir Belediyesinin¹ ilçeleriyle sınırlandırdık. Veri talebi öncelikle mail üzerinden iletildi, ardından Büyükşehir Belediyelerine ve proje yürüttüğümüz illerin ilçe belediyelerine talep yazısı kargo yoluyla ulaştırıldı. 13² Büyükşehir Belediyesi yazıya mail veya posta yoluyla cevap verdi. Yanıt vermeyen 16 Büyükşehir Belediyesine telefon ile ulaşarak bilgi edinme başvurusu hatırlatıldı. Sekiz³ Büyükşehir Belediyesi telefon ile iletişime geçildikten sonra yanıtlarını gönderildi. Toplamda yanıt veren BŞB sayısı; 21’dir. Yazılı olarak cevap alınamayan belediyelerden telefon üzerinden ilgili veriler alınmaya çalışıldı. Dokuz büyükşehir belediyesinin dördü⁴ yanıt vermeyeceklerini bildirirken, beş⁵ Büyükşehir Belediyesinden olumlu ya da olumsuz yanıt alınamamıştır. İl ve ilçe belediyelerine bakıldığında ise 51 İl Belediyesinden beşi ([Ek Tablo-1](#)) ve 197 ilçe belediyesinden 34’ü ([Ek-Tablo-2](#)) veri talebine yanıt vermiştir. Bu durum belediyelerin veri paylaşımı konusundaki isteksizliklerini açıkça göstermektedir.

Son olarak mail, kargo ve telefon ile bilgi alınamayan belediyelerin web siteleri incelenmiştir. Elde edilen veriler Belediyelerin Faaliyet Raporları ve Performans Programlarında yer alan verilerle karşılaştırılmış; böylelikle verilerin güvenilirliği sağlanmaya çalışılmıştır.

Belediyelerin kurumsal yapılanmalarının eşitliğe duyarlılığı da bu çalışma kapsamında ilgilendiğimiz alanlardan biri olmuştur. Belediyeden belediyeye farklı biçimlerde adlandırılrsa da Eşitlik Birimleri olarak tarif edebileceğimiz bu birimlerin varlığı, belediye içinde ne kadar etkili oldukları, eşitlik için yürüttükleri faaliyetler de raporda kendine yer bulmuştur. Eşitlik Birimleriyle ilgili veriyi derlemek için soru formu oluşturulmuş ve Eşitlik Birimlerine iletilmiştir. Eşitlik Birimlerinin tümünden elektronik posta yolu ile yanıt alınarak veriler derlenmiştir.

¹ CEİDizler Projesi-Faz III kapsamında 11 proje ilinde faaliyet gösterilmektedir ancak Hatay ilinde 6 Şubat 2023 depremleri sonrasında yaşanan yıkım sebebiyle ilçe belediyelerinden veri talebinde bulunulmamıştır.

² Adana, Ankara, Antalya, Balıkesir, Denizli, Erzurum, Eskişehir, Gaziantep, Mersin, İzmir, Manisa, Muğla, Sakarya, Büyükşehir Belediyeleri ilk yanıt veren Büyükşehir Belediyeleridir.

³ Bursa, Kayseri, Kahramanmaraş, Malatya, Trabzon, İstanbul, Hatay ve Samsun Büyükşehir Belediyeleri telefonla iletişime geçildikten sonra yanıtlarını göndermiştir. Bursa BŞB gönderdiği yanıtta ilgili soruların faaliyet raporunda bulunacağını belirtmiş, başka herhangi bir bilgi paylaşmamıştır.

⁴ Aydın, Kocaeli, Ordu ve Van Büyükşehir Belediyeleri

⁵ Diyarbakır, Konya, Mardin, Tekirdağ ve Şanlıurfa Büyükşehir Belediyeleri

2. Belediye Mevcut Durum Analizi

2.1. Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinin Sağlanmasında Kentsel Haklar ve Hizmetler

Kent genellikle nüfus büyüklüğü, işbölümü, üretim ve tüketim ilişkileri, mekanın düzenlenişi, farklılık ve ayrışma üzerinden tanımlanmaktadır. Tanımlamalar kentin ne olduğundan çok niteliğine, neyin olup neyin olmadığına ilişkindir. Kent kalabalıktır, kırsal alanla karşılaşıldığında büyük bir nüfusu içinde barındırır, işler birbirini tamamlayacak biçimde ayrışmıştır, farklı insanlar kendine yer bulabilir ve bu anlamıyla çoğunlukla homojendir. Farklılık denildiğinde genellikle etnisite ve din akla gelir. Biz burada farklılıkları cinsiyet temelinde ele aldık. Yaş, sosyo-ekonomik durum gibi değişkenler üzerinden analiz yapacak veriye sahip değiliz ne yazık ki. Kent, heterojen yapısıyla çelişki ve çatışmalarla yüklü, değişken, yeniden düzenlenen, biçimlendirilen, biçimleyen bir yapıdır. “Farklılık” kavramsal olarak olumlu bir anlam yüklü iken, pratikte her zaman bununla sınırlı değildir, aynı zamanda eşitsizlik kaynağına dönüşebilmektedir.

Kentler yapıları gereği eşitsizlikleri içlerinde barındırmaktadırlar. Kaynak sahipliği ve kaynaklara erişim, sınıf, etnisite, cinsiyet, cinsiyet kimliği ve cinsel yönelim, yaş ve beden eşitsizlik kaynağına dönüşebilmekte ve bireyleri dezavantajlı konuma itebilmektedir. Ulaşım, kentsel katılım, barınma, alt yapı hizmetleri, park ve bahçelere erişim haklarından tüm grupların ihtiyaç duydukları biçimde ve ihtiyaç duydukları ölçüde yararlandıklarını söylemek mümkün görünmemektedir. Toplu taşımının yaşlılara, engellilere, küçük çocukla seyahat edenlere ne kadar duyarlı olduğu önemli bir sorun olmaya devam ediyor. Ulaşımında hala erişilebilirlik, yaygınlık, rahat seyahat etme olanaklarına sahip olduğumuz söylenemez. Özellikle kara yoluna ağırlık verilen bir ulaşım sisteminde bunların sağlanması mümkün de değil. Barınma artık her zaman olduğunda daha büyük bir sorun. Ucuz, erişilebilir konut bir hayal. Yoksullara yönelik konut projelerinin yoksulları ne kadar kapsadığı bir muamma. Ekonomik güçlüklerin üstesinden geldiği noktada evin kime kiralanacağı, kimin bu haktan yararlanacağı da başka bir sorun. Kentin her bölgesinin yalnız başına yaşayan kadınlar, LGBTİ+’lar için güvenli olduğunu söylemek güç. Bu durum olumlulukları-olumsuzluklarıyla birlikte gönüllü veya zorunlu gettolaşmaya açık bir yapıya kapı aralıyor. Barınma hakkını sadece “başını sokacak bir dam” olmanın ötesinde insanca-bağımsız yaşamaya elveren bir mekan olarak ele aldığımızda sorunlar daha da büyüyüp, farklılaşıyor. Binalar, binaların hem dış hem de iç mekanları bağımsız yaşama uygun bir biçimde tasarlanıyor mu? Binalar yapılırken yaşlı ve engellilerin ihtiyaçları gözetiliyor mu? Bu binalara belediyelerin ruhsat verdiğini düşünürsek, barınma hakkının gerçekleşmesinde belediyelerin önemi kendiliğinden ortaya çıkar. Belediyelerin kentsel dönüşüm süreçleri ve sosyal konut yapımı nedeniyle de barınmanın önemli bir parçası olduğunu da belirtelim.

Şiddetten arınmış bir çevrede güven içinde yaşama, dolaşma, kendini gerçekleştirme hakkının da herkes için mümkün olduğunu söylemek zor. Çocukların iki dakika bile göz önünden kaybolmasının ebeveynlerde yarattığı tedirginlik düşünüldüğünde güvenlik algımızın ne kadar düşük olduğu kendiliğinden ortaya çıkacaktır. Kadınların ve LGBTİ+’ların kendini güvende hissettiğini söyleyebilir miyiz? Gece sokakta olmak nasıl bir duygu

yaratıyor? Öyle çok da geç olmayan bir saatte, örneğin saat 20.00’da Ulus’ta Kaleden aşağıya doğru bir kadının korkmadan yürümesi mümkün mü? Güvenli kent hakkının sağlanması, güvenlik tehdidi altında sokakta dolaşanların gözüyle bu hizmete bakılmasını gerektiriyor.

Bireyin ve toplumun refahını, iyi olma halini sağlamayı hedefleyen kentsel hizmetlere, danışmanlık ve sosyal destek mekanizmalarına kimler erişebiliyor? Belki de bundan önce kentsel hizmetler nasıl yapılandırılıyor sorusuna cevap vermek gerekiyor. Hangi hizmetlere öncelik verileceğine nasıl karar veriliyor, o kentte ikamet edenler karar süreçlerine ne düzeyde katılıyor? Kentsel demokrasinin ya da katılım hakkının güçlü olduğunu söylemek mümkün mü? Bu amaçla kurulmuş yapıların, örneğin Kent Konseylerinin, bu işlevi yerine getirdiğini söyleyemiyoruz ne yazık ki. Var olduğu kadarıyla katılım hakkından yararlanmada herkesin eşit olduğunu söylemediğimiz gibi. Kent Konseylerinin, sivil toplum örgütlerinin, sendikaların, meslek örgütlerinin yönetim yapısına, belediye meclislerinde kimlerin olduğuna baktığımızda ne görüyoruz? Kadınları, özellikle de dezavantajlı konuma itilen kadınları, LGBTİ+’ları göremiyoruz. Katılım hakkından yararlanmak için yazılı olmayan kurallara uymak gerekir. Örneğin beşeri sermayeye (düzenli bir gelir, yükseköğrenim mezuniyeti gibi) sahip olunmalı ve karar verici konumda bulunan ağların içinde yer alınmalı, sosyal sermaye de eksik olmamalı diyelim. Bunlar olmadan yol almak mümkün mü? Mümkün olması için belediye neler yapabilir diye soralım. Çok tekrarlıysa da bazı sorulara çözüm bulunmadığı sürece tekrar tekrar sormak gerekiyor.

Dinlenme ve eğlenme olanaklarından kimler yararlanabiliyor? Kentin her alanında, mahallesinde aynı derecede yeşil alana, parka rastlamak mümkün mü? Belediyelerin belki de temelde sağlaması gereken bu, yeşil alanın orta-üst sınıfın yararlandığı bir lüks olmaktan çıkarılması. Yoksulların, kadınların ve yaşlıların sosyalleşmesi açısından parklar özellikle önemli mekânlar. Kent merkezlerinde yer alan kimi mekanlar için gençlerin de önemli bir sosyalleşme alanı parklar. Çoğu zaman başka bir yerde dinlenme, çay içme imkânı olmayan yoksullar için evde hazırladıkları düşük maliyetli yiyecekleri ve yine evde demledikleri çayı alıp parka gitmek, parkı evin dışında zaman geçirilecek temel bir alana dönüştürebilmekte. Durum bu iken kent haritalarına bakın ve ücretsiz parkların, yeşil alanların nerelerde yoğunlaştığını görün. Mahalle aralarında, yürüme mesafesinde, erişimi kolay kaç tane park var?

Kentten, hizmetlerden bahsederken hak kavramına fazlasıyla vurgu yaptık. Hak, çok kullanıldığı halde tanımlanması zor olan kavramlardan. Burada hak kavramını tarihsel süreç içinde gelişen, olgunlaşan ve yine zaman içinde değişen-genişleyen, bireylerin yaşamını olumlu bir biçimde etkileyen değerler olarak tanımlıyoruz. Kentler söz konusu olduğunda kentte yaşayan bireylerin haklarından bahsedildiği gibi, mekânın haklarından bahsetmek de gerekiyor. Dağın, taşın, ağacın hakkından. Bu anlamıyla kent hakkını, kentte yaşayan bireylerin hizmetlerden ihtiyaç duydukları ölçüde yararlanması olarak tanımlarken; kentin hakkını mekân olarak kentin yaşanabilir bir durumda kendi devinimine bırakılması, mekânın-doğanın sürdürülebilirliğinin sağlanması olarak tanımlayabiliriz.

Kentsel alandaki eşitsizliklerin ortadan kaldırılması ya da en azından mümkün olduğunca azaltılması çok yönlü müdahaleleri gerektiriyor. Sadece belediyelerin müdahalesi ile kentleri

biçimlendirmek, hizmetlerin kapsamını genişletmek, hizmetleri çeşitlendirmek mümkün değil; ama belediyeler bunun öncülüğünü yapabilecek yegâne kurumlar. Kentteki farklılıkların ayrımcılık üreten mekanizmalara dönüşmemesi için, belediyelerin bu farklılıkları görerek hizmet üretmeleri gerekmektedir.

2.2. Belediye Sosyal Hizmet Uygulamalarının Değerlendirilmesi

Sosyal politikanın bir parçası olarak tanımlayabileceğimiz sosyal hizmetler bireylerin refahını artırmaya dönük uygulamaları kapsamaktadır. Tüm bireyler sosyal hizmet uygulamalarına ihtiyaç duyabilmektedir. Ama bazı yaş evrelerinde örneğin çocukluk ve yaşlılık gibi ya da bazı durumlarda örneğin engellilik gibi fiziksel ve zihinsel yetilerin mevcut toplumsal yapı içinde bireyin yaşamını zorlaştırması nedeniyle sosyal hizmetlere daha fazla ihtiyaç duyulabilmektedir. Toplumun yapısal örgütlenişi ya da toplumsal yaşamın ortaya çıkardığı sosyal sorunlar da sosyal hizmet ihtiyacını artırabilmektedir; yoksulluk, işsizlik, şiddet veya travmatik olayların yarattığı problemler bu çerçevede sayılabilir.

Belediyeler 5393 Sayılı Belediye Kanunu, 5216 Sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu, 6360 Sayılı On Dört İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Yedi İlçe Kurulması ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Hakkında Kanuna göre sosyal hizmet üretebilmektedir.

Ek Madde 1-(Ek:1/7/2005-5378/40 md.)

Büyükşehir belediyelerinde engellilerle ilgili bilgilendirme, bilinçlendirme, yönlendirme, danışmanlık, sosyal ve mesleki rehabilitasyon hizmetleri vermek üzere engelli hizmet birimleri oluşturulur. Bu birimler, faaliyetlerini engellilere hizmet amacıyla kurulmuş vakıf, dernek ve bunların üst kuruluşlarıyla işbirliği hâlinde sürdürürler. Engelli hizmet birimlerinin kuruluş, görev, yetki, sorumluluk ve işleyişine ilişkin usul ve esaslar Özürlüler İdaresi Başkanlığının görüşü alınarak Çevre ve Şehircilik Bakanlığınca hazırlanacak yönetmelikle belirlenir (5216 Sayılı Kanun)
Ekonomik ve sosyal açıdan yaşamlarını sürdürme ve temel ihtiyaçlarına karşılama güçlüğü çeken yoksul ve muhtaç durumdaki birey ve ailelere yerel yönetimler tarafından, aynı ve nakdi yardımlarda bulunmaktadır.

Belediye; sağlık, eğitim, spor, çevre, sosyal hizmet ve yardım, kütüphane, park, trafik ve kültür hizmetleriyle yaşlılara, kadın ve çocuklara, engellilere, yoksul ve düşkünlere yönelik hizmetlerin yapılmasında beldede dayanışma ve katılımı sağlamak, hizmetlerde etkinlik, tasarruf ve verimliliği artırmak amacıyla gönüllü kişilerin katılımına yönelik programlar uygular. (5393 Sayılı Belediye Kanunu, madde 77)

Büyükşehir belediyeleri ve nüfusu 100.000 üzerindeki belediyeler, kadınlar ve çocuklar için konukevleri açmak zorundadır. (6360 Sayılı Kanun, 17.madde)

Belediyeler ortak yasal mevzuata göre hizmet üretmelerine rağmen, hangi hizmet alanlarına ağırlık verecekleri kendi inisiyatiflerindedir. Belediye başkanının, belediyenin üst düzeyinde yer alan bürokratların, politikalara ve hizmetlere yön veren uzmanların görüşleri, hizmetlere nasıl yaklaştıkları, nasıl bir dünya hayal ettikleri de hizmetleri etkileyebilmektedir. Bu nedenle belediyelerin uygulamaları arasında nitelik ve nicelik yönünden derin farklılıklar bulunabilmektedir.

Sosyal hizmet uygulamalarında pek çok sorundan bahsedilebilir. Bunları şu şekilde özetleyebiliriz.

- Belediyelerin görev, yetki ve sorumlulukları belediye kanunlarında yapılan değişikliklerle sosyal hizmetleri de içine alacak şekilde genişletilmiş olsa da belediyeler bu alana kaynak ayırma konusunda çekimser davranmaktadırlar. Bu alandaki kamu harcamalarının küçük bir kısmını belediyeler gerçekleştirmektedir.
- Belediye harcamalarının dağılımı izleyen tabloda görülmektedir. Buna göre 2017 yılında sağlık, eğitim, sosyal güvenlik ve yardım için bütçeden ayrılan tutar %3,2 iken, 2020’de %3,9’a çıkmıştır. Bu tablo belediyelerin önceliklerini göstermektedir.

Tablo 1 Belediye Harcamalarının Hizmetlere Göre Dağılımı

	2017		2018		2019		2020*	
	Toplam TL	%	Toplam TL	%	Toplam TL		Toplam TL	%
Genel Kamu Hizmetleri	32.089.012	28,6	39.726.275	30,1	46.536.568	37,7	52.066.887	38,7
Savunma Hizmetleri	33.491	0,0	27.614	0,0	26.849	0,0	9.515	0,0
Kamu Düzeni ve Güvenlik Hizmetleri	4.434.531	4,0	4.649.977	3,5	5.150.030	4,2	5.927.660	4,4
Ekonomik İşler ve Hizmetleri	26.455.814	23,6	31.249.323	23,7	24.193.793	19,6	27.060.135	20,1
Çevre Koruma Hizmetleri	12.004.287	10,7	13.436.333	10,2	12.464.922	10,1	13.152.702	9,8
İskan ve Toplum Refahı Hizmetleri	24.795.181	22,1	29.543.194	22,4	22.541.927	18,3	23.062.131	17,1
Sağlık Hizmetleri	1.237.180	1,1	1.284.464	1,0	1.328.285	1,1	1.571.275	1,2
Dinlenme Kültür ve Din Hizmetleri	8.699.841	7,8	9.413.698	7,1	8.217.325	6,7	8.097.001	6,0
Eğitim Hizmetleri	397.549	0,4	417.706	0,3	332.373	0,3	358.099	0,3
Sosyal Güvenlik ve Sosyal Yardım Hiz.	1.901.192	1,7	2.256.088	1,7	2.557.856	2,1	3.253.939	2,4
TOPLAM	112.048.078	100,0	132.004.672	100,0	123.349.928	100,0	134.559.344	100,0

Hazine ve Maliye bakanlığı verileri üzerinden Prof. Dr. Hakan Yılmaz tarafından hesaplanmıştır.

- Hizmetleri keyfilikten çıkarmak için standart geliştirme çalışmalarına ağırlık verilmesi gerekmektedir. Elbette her bir Belediye kendi meşrebine uygun hizmetleri üretecektir. Ama hangi hizmeti verirse versin hizmetin kalitesini-güvence altına almak için minimum standartlar belirleme yoluna gidilmeli. Belediyelerin ürettikleri hizmetlerde minimum standartlara rastlanmamakta, standartlar konusunda bir boşluk olduğu görülmektedir.
- Veri toplama-derleme, kayıt altına alma, veri işleme ve analiz etme belediyelerin hala en zayıf olduğu alanlardan biridir.
- Herhangi bir alandaki gelişmeyi değerlendirebilmek, nereye doğru gidildiğini anlayabilmek ancak veri ile mümkün olmaktadır. Belediye hizmetleri için de bu geçerlidir. Çalışmanın yöntemi bölümünde ifade edildiği üzere kamusal hizmet

üreten belediyelerden hizmetlerine ilişkin veri derlemek epey sorunlu olmuştur. Bunun bir nedeni verilerin paylaşımına ilişkin isteksizlik iken diğer nedeni verinin kayıt altına alınması, işlenmesi konusundaki yetersizliklerdir. Belediyelerin web siteleri ile faaliyet raporlarından da ilgili hizmetlere ilişkin güncel bilgileri bulma konusunda sınırlılıklar yaşanmıştır. Belediyelerin temel belgelerinden olan Faaliyet Raporları iç tutarlılıktan yoksundur. Kimi faaliyet raporlarında hizmet merkezleri, yararlanıcı sayısı, bütçeleriyle birlikte verilirken kimilerinde ise bu bilgilerin hiçbiri bulunmamaktadır.

- Hizmet ihtiyacı tespiti konusunda işleyen, veriyi kayıt altına alınan ve bu kayıtlar ışığında analiz yapıp politika üreten etkili bir sistem bulunmamaktadır. Hizmetler, özellikle sosyal hizmetler ve sosyal yardımların sunumu ağırlıklı olarak başvuru ve ihbar esasına dayanmaktadır. Bu durum iki önemli sonuç yaratmaktadır. Birincisi, hizmet ihtiyaç analiz edildiği durumlarda sadece başvurucuların temel alınmasını beraberinde getirmektedir. İkincisi, başvuru olanağına sahip olmayan-hizmete erişim olanağı sınırlı olan ihtiyaç sahiplerine ulaşamamaktadır. İhtiyaç duyan bireylerin hizmete erişimini artırmanın ötesinde hizmetin bireye erişimini sağlayacak düzenlemeler yapılmalıdır. Hizmetin ulaştırılması, hizmetlerin, özellikle de sosyal hizmetlerin, bir lütuf olmasının ötesinde bir “hak” olarak algılanmasını gerektirmektedir. Belediyenin incelenen belgeleri bize ihtiyaç analizi yapıldığına dair bir şey söylememektedir.
- Hizmetlerin hak olarak algılanması için belediyelerde hakim olan yardım/ihtiyaç temelli yaklaşımdan hak temelli yaklaşıma geçilmesi gerekmektedir. İzleyen tabloda yardım/ihtiyaç temelli yaklaşım ile hak temelli yaklaşım karşılaştırılmıştır.

Tablo 2 Yardım ve Hak Temelli Yaklaşımlar⁶

Kriterler	YARDIM/İHTİYAÇ TEMELLİ YAKLAŞIM	HAK TEMELLİ YAKLAŞIM
Çıkış noktası	İhtiyaçlara dayanır. Yerel ve mikro düzeydeki müdahalelerin belirlenmesinde ihtiyaçlar çıkış noktasıdır.	İhtiyaçların insan hakları çerçevesinde değerlendirilmesine dayanır. İhtiyaçlar ve hak ihlalleri yapısal sorunların analizi ve makro düzeyde atılacak adımlar için başlangıç noktasını oluşturur. Pratik ihtiyaçlar ile stratejik ihtiyaçları bütünleştirir.
Hedef grup	İhtiyacı olan gruba ya da bireye yöneliktir.	Eşitliği geniş bir çerçeveden, dönüştürücü eşitlik biçiminde ele alır. Olumlu ayrımcılık vb. politikaları benimser.
Sorumlulara yaklaşım	Karar alıcı ve uygulayıcı mekanizmalardan yardım istenir.	Karar alıcı ve uygulayıcı mekanizmalar hakların hayata geçirilmesinden sorumlu tutulur. Karar alma mekanizmalarında katılımcı süreçleri geliştirir.
Destek talebinin konumu	Yardıma ihtiyaç duyan insan “mağdur” pozisyonuna konulur.	İnsan onuruna yaraşacak şekilde tüm bireylerin haklardan faydalanmaları sağlanır.

2021 yılında yayınlamış olduğumuz “Belediye Eşitlik Birimleri Mevcut Durum Analizi Raporu” ve 2022 yılında yayınlanan Türkiye’de Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinin İzlenmesi 2021-2022

⁶ Egbatan, M. (2016). Örgütlenme, Savunuculuk ve Engelli Kadın El Kitabı. Engelli Kadın Derneği. (<https://dSPACE.ceid.org.tr/xmlui/handle/1/2392>) yararlanılarak geliştirilmiştir.

Raporu bize hizmetlerdeki dönüşümü izleme, 2023 ile karşılaştırma imkânı tanımıştır. Ancak sosyal hizmetlere ilişkin tüm veri taleplerine yanıt almak mümkün olmadığı için sadece kadın danışma merkezleri ve kadın sığınma evlerine ilişkin veriler karşılaştırılmıştır. Bununla birlikte 2023 yılı itibarıyla yaşlı bakımı, engelli bakımı, kreş ve gündüzlü bakım evleri ve evde bakım hizmetlerinin yer aldığı bir tabloya da ilerleyen sayfalar da yer verilmiş ve değerlendirme yapılmıştır.

Tablo 3 Büyükşehir Belediyelerinin Sundukları Hizmetler

İl	2023		2021	
	Kadın Danışma Merkezi	Belediye Tarafından İşletilen Kadın Sığınmaevi	Kadın Danışma Merkezi	Belediye Tarafından İşletilen Kadın Sığınmaevi
Adana	Kadın Danışma Merkezi, Kadın ve Gençlik Danışma Birimi ve Mor Yerleşke mevcuttur.	Mevcut değildir. İnşaat yapımına başlanılmıştır.	Kadın danışma merkezi kurulum aşamasındadır.	Kadın Sığınmaevi kurulum aşamasındadır.
Ankara	1 Kadın Danışma Merkezi mevcuttur. 6 Kadın Danışma Birimi bulunmaktadır.	1 kadın sığınmaevi bulunmaktadır.	Belediye bünyesinde Kadın Danışma Merkezi ve bu merkeze bağlı 6 Kadın Danışma Birimi (KDB) bulunmaktadır.	1 kadın sığınmaevi bulunmaktadır.
Antalya	x	1 kadın sığınmaevi bulunmaktadır.	Kadın danışma merkezi faaliyet halinde değildir. Ancak danışmanlık hizmeti sığınmaevi üzerinden verilmektedir.	1 kadın sığınmaevi bulunmaktadır.
Aydın	x	1 kadın sığınmaevi bulunmaktadır.	Kadın danışma merkezi bulunmaktadır ancak pandemiden dolayı hizmet verememektedir.	1 kadın sığınmaevi bulunmaktadır.
Balıkesir	2 Aile Destek Merkezi mevcuttur.	Aile ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü ile yapılan protokol kapsamında müşterek yürütülen 1 adet kadın sığınmaevi bulunmaktadır.	2 Aile Destek Merkezi mevcuttur.	x
Bursa	1 Kadın Danışma Merkezi bulunmaktadır. Şiddete maruz kalan personeller de Kadın Danışma Merkezinden yararlanabilmektedir.	1 kadın sığınmaevi bulunmaktadır.	1 Kadın Danışma Merkezi bulunmaktadır.	1 kadın sığınmaevi bulunmaktadır.
Denizli	x	x	x	x
Diyarbakır	Kadın Yaşam Merkezi isimli bir birim mevcuttur. Aile danışmanlığı ve danışmanlık hizmeti verilmektedir.	x	Kadın Yaşam Merkezi isimli bir birim mevcuttur.	x
Erzurum	Belediye Merkez Binası içinde Kadın Danışma Ofisi mevcuttur.	x	x	x

İl	2023		2021	
	Kadın Danışma Merkezi	Belediye Tarafından İşletilen Kadın Sığınmaevi	Kadın Danışma Merkezi	Belediye Tarafından İşletilen Kadın Sığınmaevi
Eskişehir	1 Kadın Danışma ve Dayanışma Merkezi mevcuttur.	x	1 Kadın Danışma ve Dayanışma Merkezi bulunmaktadır.	x
Gaziantep	x	1 kadın sığınmaevi mevcuttur.	x	1 kadın sığınmaevi mevcuttur.
Hatay	1 Kadın Dayanışma Merkezi mevcuttur.	x	1 Kadın Dayanışma Merkezi mevcuttur.	x
İstanbul	1 Kadın Destek Hattı, 2 adet Kadın Danışma Birimi, Cinsel Şiddetle Mücadele Hattı ile Merkezi ve 1 Kadın Dayanışma Evi bulunmaktadır.	1 kadın sığınmaevi bulunmaktadır	1 Kadın Destek Hattı, 2 adet Kadın Danışma Birimi ve 1 adet Kadın Danışma Merkezi bulunmaktadır.	1 kadın sığınmaevi bulunmaktadır.
İzmir	2 Kadın Danışma Merkezi mevcuttur.	2 kadın sığınmaevi bulunmaktadır.	2 Kadın Danışma Merkezi mevcuttur.	2 kadın sığınmaevi bulunmaktadır.
Kahramanmaraş	3 Aile Danışma ve Eğitim Merkezi mevcuttur.	x	3 Aile Danışma ve Eğitim Merkezi mevcuttur.	x
Kayseri	Huzur Çınarı Aile Danışmanlık ve Rehberlik Merkezi bulunmaktadır.	x	Huzur Çınarı Aile Danışmanlık ve Rehberlik Merkezi mevcuttur.	x
Kocaeli	Anne Şehir Merkezlerinde danışmanlık verilmektedir.	1 kadın sığınmaevi bulunmaktadır.	x	1 kadın sığınma evi bulunmaktadır.
Konya	Aile ve Kadın Destek Merkezi bulunmaktadır.	x	Aile ve Kadın Destek Merkezi bulunmaktadır. Aile Sanat ve Eğitim Merkezi bulunmaktadır	x
Malatya	1 Aile Danışma ve Destek Merkezi bulunmaktadır.	x	Aile Danışma ve Destek Merkezi bulunmaktadır.	x
Manisa	1 Kadın ve Aile Danışma Merkezi mevcuttur.	x	1 adet Kadın ve Aile Danışma Merkezi bulunmaktadır.	x
Mardin	Kadın Aile Destek Merkezleri bulunmaktadır.	İnşaat halinde olan Kadın Konuk Evi Projesi mevcuttur.	Kadın Danışma Merkezi bulunmamaktadır.	x

İl	2023		2021	
	Kadın Danışma Merkezi	Belediye Tarafından İşletilen Kadın Sığınmaevi	Kadın Danışma Merkezi	Belediye Tarafından İşletilen Kadın Sığınmaevi
Mersin	2 Kadın Danışma Merkezi mevcuttur. (1 kadın sağlığı merkezi, 1 aile ve çift danışma merkezi)	1 kadın sığınma evi mevcuttur.	2 Kadın Danışma Merkezi bulunmaktadır. 1 Kadın Sağlığı Danışma Merkezi, 1 adet Terapi Merkezi bulunmaktadır.	1 kadın sığınmaevi mevcuttur.
Muğla	2 Kadın Danışma Merkezi bulunmaktadır.	x	1 Kadın Danışma Merkezi bulunmaktadır.	Proje aşamasındadır.
Ordu	Aile Destek Merkezi bulunmaktadır.	x	x	x
Sakarya*	Kadın Danışma Merkezi bulunmaktadır.	x	x	x
Samsun*	1 Aile Danışma Merkezi mevcuttur.	x	x	x
Şanlıurfa**	1 Kadın Danışma ve Dayanışma Merkezi mevcuttur.	x	x	x
Tekirdağ**	3 Kadın Danışma Merkezi bulunmaktadır.	1 kadın sığınmaevi mevcuttur.	3 Kadın Danışma Merkezi bulunmaktadır.	x
Trabzon*	1 Kadın Danışma Merkezi mevcuttur.	x	Aile, Çocuk ve Kadın Danışma Merkezi bünyesinde Kadın Danışma Masası bulunmaktadır.	x
Van	x	x	x	x

Büyükşehir Belediyelerine bakıldığında beş büyükşehir belediyesi Antalya, Aydın, Denizli, Gaziantep ve Van hariç 25 büyükşehir belediyesi kadın danışma merkezi, aile danışma merkezi vb. isimler altında danışmanlık hizmetleri yürütmektedir. Her ne kadar bu merkezlerin tamamında danışmanlık hizmetleri verildiği ifade edilse de hedef grup, amaç, beklenen sonuçlar farklılık göstermektedir.

Kadın Danışma Merkezi, kadına yönelik şiddete maruz kalan kadınlara, bu şiddetle mücadele edebilmek için ihtiyaç duyabilecekleri farklı şekillerdeki desteği sağlayan merkezlerdir.⁷ Aile danışma/destek/rehberlik merkezlerinde ise aile terapisi, çift terapisi, aile bütünlüğünün korunmasına yönelik psikolojik destekler ile meslek edindirme ve hobi kursları gibi hizmetler öne çıkmaktadır. Bu nedenle amaçları farklı olan merkezler söz konusudur. Elbette bu iki hizmeti karşı karşıya koymadan her bireyin ihtiyaç duyduğu hizmeti üretmek belediyelerin temel görevidir. Bu nedenle şiddete maruz kalan kadınlara yönelik danışma merkezi hizmeti verilirken, profesyonel desteğe ihtiyaç duyan çiftlere yönelik çalışmalar da yapılabilir.

2021 yılına göre 2023 yılı değerlendirildiğinde 30 büyükşehir belediyesi için aşağıdaki tespitleri yapmaktır mümkün:

- Adana Büyükşehir Belediyesi 2021 yılında kurulum aşamasında olduğunu söylediği Kadın Danışma Merkezi’ni hizmete açmıştır.
- Muğla Büyükşehir Belediyesi 2021 yılında var olan tek Kadın Danışma Merkezinin pandemi nedeniyle aktif olmadığını belirtirken, 2023 yılında belediye bünyesinde iki Kadın Danışma Merkezi hizmet vermektedir.
- Trabzon Büyükşehir Belediyesi 2021 yılında Kadın Danışma Masasında danışmanlık hizmeti verdiğini belirtirken, 2023 yılında Kadın Danışma Merkezinde bu hizmeti vermeye başlamıştır.
- Bu dönemde Bursa ve Sakarya Büyükşehir Belediyeleri Kadın Danışma Merkezi; Şanlıurfa Büyükşehir Belediyesi ise Kadın Danışma ve Dayanışma Merkezini açmıştır.
- Erzurum Büyükşehir Belediyesinde Kadın Destek Ofisi, Mardin Büyükşehir Belediyesinde Kadın Aile Destek Merkezi, Ordu Büyükşehir Belediyesinde ise Aile Destek Merkezi açılmıştır. Kocaeli Büyükşehir Belediyesinde Anne Şehir Merkezlerinde danışmanlık hizmetleri vermeye başlanmıştır.

Kadın Danışma Merkezi hizmeti sunan Büyükşehir Belediyeleri	13 Büyükşehir Belediyesi Adana, Ankara, Bursa, Eskişehir, Hatay, İstanbul, İzmir, Mersin, Muğla, Sakarya, Şanlıurfa, Tekirdağ, Trabzon
Kadın Danışma Merkezi hizmeti sunmayan Büyükşehir Belediyeleri	17 Büyükşehir Belediyesi Antalya, Aydın, Balıkesir, Denizli, Diyarbakır, Erzurum, Gaziantep, Kahramanmaraş, Kayseri, Kocaeli, Malatya,

⁷ <https://www.kadindayanismavakfi.org.tr/kadin-danisma-merkezimiz/>

	Konya, Manisa, Mardin, Ordu, Samsun, Van
--	--

30 Büyükşehir belediyesinden 11’i “aile destek merkezi” veya “aile danışma merkezi” adı altında aileye yönelik danışmanlık hizmetleri vermektedir. Kimi zaman kadın danışma merkezi ile aile destek merkezi arasındaki ara formlara da rastlanmaktadır. Örneğin Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi, Kadın Yaşam Merkezinde aile danışmanlığı ve danışmanlık hizmeti sunduğunu ifade etmiştir. Büyükşehir Belediyelerinden Konya mülteci kadın, erkek ve çocukların da danışmanlık hizmetinden yararlandığını belirtmektedir.

Aile destek/danışma/rehberlik ve eğitim merkezi hizmeti sunan büyükşehir belediyeleri	11 Büyükşehir Belediyesi Balıkesir, Kahramanmaraş, Kayseri, Kocaeli, Konya, Malatya, Manisa, Mardin, Ordu, Samsun, Ordu,
--	--

Sığınmaevi, şiddete maruz kalan ve/veya risk altındaki kadınların çocukları ile birlikte şiddetten uzak, kendilerini güvende hissedebilecekleri ve kadının güçlenmesini destekleyen yatılı hizmet veren birimdir⁸. Büyükşehir Belediyelerinin sunduğu kadın sığınmaevi hizmetinde 2021 ile karşılaştırıldığında önemli bir değişiklik yaşanmadığı görülmektedir. 2021 yılında Ankara, Antalya, Aydın, Bursa, Gaziantep, İstanbul, İzmir, Kocaeli ve Mersin olmak üzere dokuz büyükşehir belediyesi kadın sığınmaevi hizmeti sunarken, mevcut iken; aradan geçen iki yılda yalnızca Tekirdağ Büyükşehir Belediyesi bu listeye eklenmiştir. Böylelikle 2023 yılında sığınmaevi hizmeti sunan büyükşehir belediyeleri toplamda 10 belediye ile sınırlı kalmıştır. Adana ve Mardin Büyükşehir Belediyelerinde ise kadın sığınmaevinin kuruluş aşamasında olduğu görülmektedir.

Oysa 5393 sayılı Belediye Kanunu’nun 14. Maddesinde nüfusu 100.000’in üzerindeki belediyelerin kadın ve çocuklar için sığınma evi açması zorunlu kılınmıştır. Kanun, sığınma evi açılmasını belediyeler için zorunlu hale getirirse de sığınma evi açmayan belediyeler hakkında herhangi bir yaptırım öngörülmemektedir. Herhangi bir yaptırım olmaması, belediyelerin sığınmaevleri için **kaynak ayırmamasının** temel nedenlerinden biri olarak görülebilir. Bir diğer neden ise belediyenin bu hizmeti sunmayı kendisi için politik bir risk olarak görmesidir. Bu nedenle kimi belediyelerin Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı (ASHB) ile protokol yaparak sığınmaevi için kaynak sağladığı ama işletilmesini bakanlığı bıraktığı görülmektedir.

Sığınmaevi hizmeti sunan büyükşehir belediyeleri	10 Büyükşehir Belediyesi Ankara, Antalya, Aydın, Bursa, Gaziantep, İstanbul, İzmir, Kocaeli, Mersin ve Tekirdağ
Sığınmaevi hizmeti sunmayan büyükşehir belediyeleri	20 Büyükşehir Belediyesi Adana, Balıkesir, Diyarbakır, Denizli, Erzurum, Eskişehir, Hatay, Kayseri, Konya, Malatya,

⁸ Karataş, S., Şener, Ü. ve Otaran, N. (2008). Kadın Sığınmaevleri Kılavuzu. Başbakanlık Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü. (<https://dspace.ceid.org.tr/xmlui/handle/1/1016>)

Manisa, Kahramanmaraş, Mardin, Muğla,
Ordu, Sakarya, Samsun, Trabzon, Şanlıurfa, Van

Örneğin, Balıkesir, Kahramanmaraş ve Samsun Büyükşehir Belediyelerinde yapılan protokolle Aile ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü (ASHİM) tarafından sığınmaevi yürütülmektedir. Belediyeler bina, arsa tahsis etmekte, Bakanlık ise hizmeti sunmaktadır.

İyi Uygulama Örneği: İzmir Büyükşehir Belediyesi Sığınmaevi Sonrası Hizmet

Sığınmaevinde kalan güçlenme çalışması tamamlanmış veya tamamlanmak üzere olan işe yeni girmiş veya girecek olan kadınlar bu merkezlere geçiş yapıyor ve düzenlerini kuruncaya kadar burada kalıyor.

Ankara Büyükşehir Belediyesi de sığınmaevinde kalan güçlenme çalışması tamamlanmış veya tamamlanmak üzere olan işe yeni girmiş veya girecek olan kadınlar Ankara Büyükşehir Belediyesi lojmanlarına geçiş yapıyor ve düzenlerini kuruncaya kadar burada kalıyor.

Ankara Büyükşehir Belediyesi sığınak sonrası veya 12 yaş üzeri oğlu olan kadınlara ücretsiz lojman hizmeti sağlıyor.

2022 yılı Mahalli İdareler Genel Faaliyet Raporuna⁹ göre nüfusu 100.000’in üzerinde olan belediye sayısı 215’tir. ASHB’nin 2022-2026 Stratejik Planına¹⁰ göre yerel yönetimlere bağlı 735 kapasiteli 33 sığınmaevi bulunmaktadır. Sığınmaevi açması zorunlu belediye sayısı göz önünde bulundurulduğunda; var olan sığınmaevi sayısının ihtiyacı karşılamaktan uzak olduğu görülmektedir.

Hizmet merkezlerinin varlığı kadar bu hizmetlerden kimlerin yararlandığı, yararlanıcı sayısı, hizmeti veren personelin nitelikleri de önem taşımaktadır. Ancak faaliyet raporlarında hizmetten yararlananlara ilişkin verilere ulaşmak pek çok belediye için mümkün olmamıştır.

2.3. Çocuk, Yaşlı ve Engelli Hizmetleri

Çocuklara, yaşlılara ve engellilere yönelik hizmetler insan onuruna yaraşır bir biçimde sunulduğunda hem hedefledikleri grupların refahını artırmakta hem de toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanmasına katkı sunmaktadır. Büyükşehir Belediyelerinin çocuklara, yaşlılara ve engellilere yönelik hizmetlerine bakıldığında şu tespitler yapılabilmektedir.

- 30 Büyükşehir Belediyesinden 13’ü çocuklara yönelik gündüzlü kreş/bakım hizmeti **sunmamaktadır**. Bu belediyeler Denizli, Erzurum, Kahramanmaraş, Kayseri, Konya, Mardin, Ordu, Sakarya, Samsun, Şanlıurfa, Tekirdağ, Trabzon ve Van’dır. Bu belediyelerden Şanlıurfa Büyükşehir Belediyesi herkesin yararlanabildiği kreş/bakım hizmeti sunmamakla birlikte, kadın danışma merkezine başvuran ve eğitimlere

⁹ ÇŞHİDB (2023). 2022 Yılı Mahalli İdareler Genel Faaliyet Raporu. Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı. (<https://dspace.ceid.org.tr/xmlui/handle/1/2391>)

¹⁰ ASHB (2022). Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı 2022-2026 Stratejik Planı. T.C. Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı. (<https://dspace.ceid.org.tr/xmlui/handle/1/1944>)

katılan kadınların çocuklarına bakım sağlamaktadır. Konya Büyükşehir Belediyesi ise 9-12 yaş arasındaki çocuklara “Bilgehane” isimli merkezlerde hizmet vermektedir.

- 30 Büyükşehir Belediyesinden 13’ünde yaşlılara, 10’unda engellilere yönelik gündüzlü bakım hizmeti **bulunmamaktadır**.
- Yaşlıların sosyalleşmesinde, yaşlı yalnızlığının azaltılmasında etkili olabilecek mekanizmaların ve hizmet biçimlerinin belediyelerin gündeminde olduğunu söylemek güç. Gaziantep, Kayseri, İzmir, Sakarya ve Tekirdağ Büyükşehir Belediyeleri yaşlılara yönelik gündüzlü bakım, Mersin Büyükşehir Belediyesi emekliler evi, Kahramanmaraş Büyükşehir Belediyesi dinlenme salonu adı altında yaşlılara hizmet sunmaktadır. Aydın, Eskişehir, İzmir ve Mersin Büyükşehir Belediyeleri Alzheimer ve demans hastalarına yönelik hizmet sunarken, İzmir Büyükşehir Belediyesi Alzheimer ve demans hastası yaşlı yakınlarına danışmanlık hizmeti de vermektedir. Görüldüğü üzere gündüzlü bakım hizmeti veren belediye sayısı az olduğu gibi bu merkezlerin ne kadar etkili olduğu, kadınlar ve erkekler tarafından eşit kullanılıp kullanılmadığı, kimlerin bu merkezlerden yararlandığı değerlendirme yaparken üstünde durulması gereken konulardır.
- Ankara, Aydın, Bursa, İstanbul, İzmir, Kocaeli, Konya ve Manisa olmak üzere toplam 8 Büyükşehir Belediyesi yaşlılara huzurevi/yatılı bakım hizmeti sunmaktadır.
- Engelsiz Yaşam Merkezi, Gündüzlü Bakım Merkezi, Mola Evi gibi çeşitli adlar altında engellilere yönelik gündüz bakım hizmeti veren merkezler bulunmaktadır. 30 Büyükşehir Belediyesinden 16’sında engellilere yönelik gündüz bakımı bulunmaktadır. Bu belediyeler Ankara, Antalya, Aydın, Balıkesir, Diyarbakır, Eskişehir, Gaziantep, İstanbul, İzmir, Kahramanmaraş, Kayseri, Kocaeli, Mersin, Samsun, Tekirdağ ve Trabzon’dur.

Bu merkezlerin bir bölümü çocuklara yönelik (örneğin Kayseri BB 0-14 yaş ya da İstanbul 4-12 yaş) hizmet verirken kimi merkezler de yaş kistası getirilmemiştir. Farklı engel gruplarını kapsayan merkezler olduğu gibi sadece belirli bir engel grubuna örneğin zihinsel engellilere yönelik hizmet veren merkezler de bulunmaktadır. Mola evleri ise kısa süreliğine engelli bakımı sağlayarak, aile üyelerinin soluk almasına vesile olmaktadır. Bu nedenle gündüzlü bakım veren diğer hizmetlerden farklılaşmaktadır. Aşağıdaki tabloda görüleceği üzere engelli hizmetleri belediyeden belediye değişmektedir. Bu hizmeti veren belediyelerin önemli bir bölümü tek merkez üzerinden bu hizmeti sağlamaktadır. Büyükşehirlerin nüfusu ve mekansal büyüklükleri düşünüldüğünde bunun son derece yetersiz olduğu görülecektir. Diğer hizmetlerde olduğu gibi bu merkezlerden kimlerin yararlandığı, merkezlerde hangi hizmetlerin verildiği, hizmet kalitesi de önem taşımaktadır.

- Yaşlılara ve engellilere yönelik evde bakım hizmeti en sık rastlanan hizmet türüdür. Yalnızca 5 Büyükşehir Belediyesi evde bakım hizmeti **sunmamaktadır**. Bunlar, Ankara, Balıkesir, Manisa, Şanlıurfa ve Van Büyükşehir Belediyeleridir. Ancak bu hizmetin verildiği belediyelerde de kimlerin hizmetten yararlanabildiği, hizmet çeşitliliği, hizmetlere dair standartların var olup/olmadığı farklılık göstermektedir. Evde bakım hizmetlerinden yararlanmanın temel kriterlerinden biri yoksulluk içinde olmaktır. Durum bu olunca yoksul olmayan ama belediyenin sunduğu bu hizmetten yararlanmak isteyen bireyler dışarıda bırakılmakta, piyasada bu hizmete

erişebilecekleri varsayılmaktadır. Hizmet çeşitliliğine bakıldığında kimi belediyelerin hizmeti evde temizlik, sıcak yemek ile sınırlandırdığı kimi belediyelerin ise evde temizlik, tamirat-tadilat, kişisel bakım, sağlık hizmetleri gibi daha bütünlüklü hizmet sunduğu görülmektedir. Antalya, Denizli, Gaziantep, Muğla Büyükşehir Belediyeleri bütünlüklü hizmet sunan belediyelerin başında gelmektedir.

- Yaşlılara yönelik evde bakım hizmetlerinin ağırlıklı olarak ASHB’nin yürüttüğü YADES kapsamında verildiği görülmektedir. Bu nedenle YADES’in devamlılığı yaşlılara yönelik evde bakım hizmetlerinin sürdürülebilirliği açısından önemli. İdeal olan durum ise Büyükşehir Belediyelerinin bu hizmeti temel hizmetleri arasına alması, ASHB’nin ise herhangi bir belediye ayrımı yapmadan bu hizmet için belediyelere kaynak-bütçe aktarmasıdır. Evde bakım hizmetlerinin yerleşmesi hizmetin kapsamının genişlemesini, ihtiyaçların daha etkin karşılanmasını beraberinde getirecek ve yaşlı refahını artıracaktır.

Tablo 4 Büyükşehir Belediyelerinin Yaşlı ve Engelli Bakımı, Evde Bakım ve Kreş/Gündüzlü Bakım Evi Hizmetleri

İl/Hizmet	2023				2021	
	Kreş/Gündüz Bakımevi	Yaşlılara Yönelik Gündüzlü Bakım Merkezi	Engellilere Yönelik Gündüzlü Bakım Hizmeti	Evde Bakım Hizmeti	Kreş/Gündüz Bakımevi	Evde Bakım Hizmetleri
Adana*	5 adet gündüz bakımevi ve 4 adet kurs merkezi bulunmaktadır.	X	X	Evde bakım hizmeti verilmektedir. Pansuman, tansiyon ve şeker ölçümü, yaşlı bakımı, fizyoterapi, saç ve sakal kesimi, mantarlı tırnak bakımı, dikeş alımı ve sonda takımı gibi evde bakım hizmetleri sunulmaktadır.	Büyükşehir Belediyesi bünyesinde 2 adet kreş bulunmaktadır.	Kişisel bakım, kuaförlük hizmetleri veriliyor ve saç sakal tıraşları yapılmaktadır.
Ankara*	Çocuk Etkinlik Merkezi adı altında 18 adet merkez var.	Yaşlılara hizmet veren gündüzlü bakım merkezi mevcut değil. Yaşlıların sürekli kaldığı 1 adet Huzurevi mevcuttur.	1 adet Engelsiz Çocuk Bakım Evi mevcuttur.	X	Büyükşehir Belediyesi bünyesinde 2 adet kreş olduğu mevcuttur.	Evde temizlik, kişisel bakım (banyo, berber), sağlık, bakım onarım ve psiko-sosyal destek ile yaşlı yararına verilen diğer (yemek hazırlama gibi) hizmetleri kapsamaktadır.
Antalya*	11 adet kreş/gündüz bakım evi bulunmaktadır.	X	1 adet Özel Eğitim Okulu ve 3 adet Mola Evi bulunmaktadır.	Evde bakım hizmeti verilmektedir. Doktor ziyareti/muayenesi, diş hekimi ziyareti/muayenesi, hemşirelik hizmeti, fizyoterapi hizmeti, hane temizliği, banyo ve kişisel bakım hizmeti ile birlikte hasta nakil hizmetleri mevcuttur.	Büyükşehir Belediyesi bünyesinde 2 adet Kreş ve Gündüz Bakımevi bulunmaktadır.	Tıbbi takip ve muayene, öz bakım, ev temizliği hizmetleri sunulmaktadır. (YADES)

İl/Hizmet	2023				2021	
	Kreş/Gündüz Bakımevi	Yaşlılara Yönelik Gündüzlü Bakım Merkezi	Engellilere Yönelik Gündüzlü Bakım Hizmeti	Evde Bakım Hizmeti	Kreş/Gündüz Bakımevi	Evde Bakım Hizmetleri
Aydın**	4 adet Çocuk Gelişim Merkezi bulunmaktadır.	Belediye bünyesinde 1 adet huzurevi ve 1 adet Alzheimer Merkezi bulunmaktadır.	3 adet Otizm Destek Merkezi ve Otizm Spor Salonu bulunmaktadır.	Evde bakım hizmeti verilmektedir.	Büyükşehir Belediyesine ait 2 adet kreş bulunmaktadır.	Ev temizliği, berber ve kuaförlük hizmetleri sunulmaktadır.
Balıkesir*	2 adet kreş/gündüz bakımevi bulunmaktadır.	X	2 adet Engelsiz Yaşam Merkezi mevcuttur.	X	X	Büyükşehir Belediyesi’nin 2019 Faaliyet Raporu’nda imkânlar dâhilinde evde yaşlı bakım hizmeti verildiğini belirtmiş ancak bununla ilgili web sitesinde veya faaliyet raporunda herhangi bir bilgi paylaşılmamıştır.
Bursa**	22 Ana Kucağı Çocuk Eğitim Merkezi bulunmaktadır.	Huzurevi tesisleri bulunmaktadır.	X	Sosyoekonomik yoksulluk ve yoksunluk içinde bulunan yatağa bağımlı hastalara evde teşhis, tedavi, rehabilitasyon, bakım, refakat, eğitim, yönlendirme, ev temizliği ve ambulansla hasta nakil hizmeti verilmektedir.	4-6 Yaş grubundaki çocuklar için 13 adet “Ana Kucağı” Merkezi bulunmaktadır.	X
Denizli*	X	X	Engellilere yönelik gündüzlü bakım hizmeti mevcut değildir. 2024 yılında Engelsiz Yaşam Merkezinin faaliyete geçmesi planlanmaktadır.	Evde bakım, sağlık ve temizlik hizmetleri mevcuttur.	X	Yaşlılara yönelik evde sağlık hizmetleri, kişisel bakım hizmetleri ile ekonomik yoksunluk içinde olan yaşlılar için ev temizliği hizmetleri sunulmaktadır.
Diyarbakır**	4 kreş bulunmaktadır.	X	2 Gündüzlü Bakım Merkezi Mola Evi bulunmaktadır. Ayrıca Engelli Destek Merkezi ve Aktif	Evde bakım hizmeti mevcuttur.	Büyükşehir Belediyesi bünyesinde bulunan iki kreş pandemi sebebiyle kapalıdır.	Kişisel bakımlarının yapılması, kuaför hizmetinin verilmesi, sağlık kontrollerinin yaptırılması, yaşadıkları mekanların temizlenmesi, halıların yıkanması, küçük onarım ve tamiratların

İl/Hizmet	2023				2021	
	Kreş/Gündüz Bakımevi	Yaşlılara Yönelik Gündüzlü Bakım Merkezi	Engellilere Yönelik Gündüzlü Bakım Hizmeti	Evde Bakım Hizmeti	Kreş/Gündüz Bakımevi	Evde Bakım Hizmetleri
			Yaşam Merkezi mevcuttur.			yapılması hastaların nakil iş ve işlemleri hizmetleri sunulmaktadır. (YADES)
Erzurum*	X	X	Engelli bireylerin eğitimine yönelik Koordinasyon Merkezi bulunmaktadır.	65 yaş üstü yurttaşlar için ev temizliği ve bireysel bakım hizmeti verilmektedir.	X	Kişisel bakım ve ev temizliği, psikolojik destek hizmetleri verilmektedir. (YADES)
Eskişehir*	Dezavantajlı gruplara hizmet veren 1 adet kreş bulunmaktadır.	Zihinsel Engelli Gündüz Yaşam Merkezi’nde Alzheimer hastalarına da hizmet verilmektedir.	Zihinsel Engelli Gündüz Yaşam Merkezi’nde 18 yaş üzeri zihinsel engelli ve otizm spectrum bozukluğu olan bireylere hizmet verilmektedir.	Evde bakım hizmeti verilmektedir. Bu kapsamda hasta yıkama ve kuaförlük hizmeti bulunmaktadır.	Büyükşehir Belediyesi bünyesinde 2 adet gündüz bakımevi bulunmaktadır.	Hasta yıkama hizmeti, saç kesimi - bakımı, sakal traşı, tırnak bakımı vb. kişisel bakım ve hijyeni kapsamaktadır.
Gaziantep*	4 kreş/gündüz bakımevi, 6 Anaokulu.	Yaşlılara hizmet veren 3 gündüzlü bakım merkezi mevcuttur.	2 merkez bulunmaktadır.	Evde bakım hizmeti 2 merkez olarak bulunmaktadır. Evde yaşama destek ev temizliği, kişisel bakım, medikal malzeme yardımı ,psiko-sosyal destek, tadilat-onarım, acil ulaşım destek, iş-uğraş-meşguliyet terapisi, ev kazalarının önlenmesine yönelik evlerinde düzenlemeler, sağlık destek hizmetlerini sunmaktadır.	Büyükşehir Belediyesi bünyesinde 2 adet gündüz bakımevi 3 adet anaokulu bulunmaktadır.	Kişisel bakım, tadilat-onarım, yatak yardımı, soba kurulumu, sosyal-psikolojik destek hizmetleri verilmektedir. (YADES)
Hatay	2 adet 3-6 yaş kreş/gündüz bakımevi mevcuttur.	X	X	Evde temizlik hizmeti verilmektedir.	X	Yaşlılara yönelik ev temizliği, kuaför ve çeşitli bakım hizmetleri verilmektedir.

İl/Hizmet	2023				2021	
	Kreş/Gündüz Bakımevi	Yaşlılara Yönelik Gündüzlü Bakım Merkezi	Engellilere Yönelik Gündüzlü Bakım Hizmeti	Evde Bakım Hizmeti	Kreş/Gündüz Bakımevi	Evde Bakım Hizmetleri
İstanbul	Belediye bünyesinde faaliyet gösteren ve 3-6 yaş grubu çocukların ve ailelerinin yararlandığı toplam 68 Yuvamız İstanbul Çocuk Etkinlik Merkezi bulunmaktadır.	İstanbul Büyükşehir Belediyesi bünyesinde kurumsal yatılı yaşlı bakım hizmeti verilen bir merkez bulunmaktadır. Gündüzlü bakım merkezimiz bulunmamaktadır.	20 ÖZGEM (Özel Gereksinimli Bireyler Eğitim Merkezi) bulunmaktadır. Bu merkezlerde Erken Müdahale ve Erken Çocukluk, ilköğretim ve Destek Eğitim hizmetleri ile 0-14 yaş aralığındaki engelliler ve yakınlarına özelleşmiş hizmetler sunulmaktadır. Aynı zamanda 4 adet Kısa Mola Merkezi mevcuttur.	Evde bakım hizmeti verilmektedir. Bu kapsamda doktor değerlendirme, hemşirelik bakım, fizyoterapi, psikoterapi, hane ve kişisel temizlik, sosyal destek, hasta nakil ve diyetisyen danışmanlık hizmetleri verilmektedir.	Büyükşehir Belediyesi bünyesinde 3-6 yaş arası çocuklara eğitim hizmeti sunan “Yuvamız İstanbul” isimli merkezler mevcuttur. Aynı zamanda sığınmaevinden hizmet alanların yararlandığı oyun odaları mevcuttur.	Evinden çıkamayacak derecede ağır engeli bulunan engelli bireylere ücretsiz kuaförlük ve kişisel bakım hizmeti verilmektedir.
İzmir*	3-6 yaş çocuklarının yararlandığı 13 tane İZELMAN anaokulu bulunmaktadır. Ayrıca 22 tane Masal Evi bulunmaktadır.	1 adet Sosyal Yaşam Kampüsü, Zübeyde Hanım Huzurevi, Bakımevi ve Rehabilitasyon Merkezi bulunmaktadır. Alzheimer ve Demans Hasta ve Aileleri Buluşma Danışma Merkezi bulunmaktadır.	Engellilere hizmet veren gündüzlü bakım merkezi bulunmamaktadır. Buca Sosyal Yaşam Kampüsü Hizmet Merkezi’nde engellilere yönelik; özel eğitim, el sanatları, seramik, yaratıcı drama ve spor(masa tenisi) eğitimleri verilmektedir.	Sosyo-ekonomik yoksulluk ve yoksunluk içinde bulunan, günlük yaşam faaliyetlerini tek başına sürdüremeyen hasta, yaşlı ve engelli ihtiyaç sahibi kişilere; belirli periyotlarda kişisel bakım, kuaför, ev temizliği, psikolojik destek, fiziksel aktivite desteği ve küçük onarım destek hizmeti verilmektedir.	Kreş, anaokulu ve etüt merkezleri bulunan Büyükşehir Belediyesi’nde aynı zamanda çalışmak isteyen ve dar gelirli annelerin 04-06 yaş grubu çocuklarına yönelik “Masalevleri” hizmeti sunulmaktadır.	Belirli periyotlarda yara bakım hizmeti, psikolojik destek hizmeti, fizik tedavi hizmeti, kişisel bakım hizmeti ve ev temizliği hizmeti verilmektedir.
Kahramanmaraş*	X	10 Adet yaşlı dinlenme salonu mevcut.	1 Adet gündüzlü Engelsiz Yaşam Merkezi bulunmaktadır	YADES kapsamında kişisel bakım, temizlik ve sıcak yemek hizmeti verilmektedir.	Belediye bünyesinde hizmet veren kreş/gündüz bakımevi bulunmamaktadır. Bu çalışmaların proje aşamasında olduğu belirtilmiştir.	Evde Tespit Hizmeti, Fizyoterapi Hizmeti, Ev Temizlik Hizmeti, Yemek Hizmeti, Psikososyal Destek Hizmeti, Yaşlı Ziyareti, Refakat Hizmeti, Yaşlı Öz Bakım Hizmeti, Berber Hizmeti verilmektedir. (YADES)

İl/Hizmet	2023				2021	
	Kreş/Gündüz Bakımevi	Yaşlılara Yönelik Gündüzlü Bakım Merkezi	Engellilere Yönelik Gündüzlü Bakım Hizmeti	Evde Bakım Hizmeti	Kreş/Gündüz Bakımevi	Evde Bakım Hizmetleri
Kayseri*	X	1 adet gündüz bakım merkezi mevcuttur.	4-12 yaş arasına hizmet veren 2 adet Zihinsel Engelli Gündüz Bakım Merkezi mevcuttur.	65 yaş üstü yaşlılara gelir durumu, aile desteği gibi kriterler gözetilerek 15 günde bir ev temizlik hizmeti ve haftalık olarak banyo hizmeti verilmektedir. Aynı zamanda kişisel bakım hizmeti içerisinde berber/kuaför hizmeti sağlanmaktadır.	Belediye bünyesinde her bir tesiste ayrı ayrı olmak üzere, toplam 6 adet çocuk oyun ve bakım odası yer almaktadır. Sosyal Hizmetler Daire Başkanlığı bünyesinde ise 2 adet özel gereksinimli çocuklara yönelik gündüz bakım evi bulunmaktadır.	Ev temizliği, kişisel bakım, kuaför, sağlık destek, hasta destek hizmetleri, basit tadilat ve onarım hizmetleri, psikolojik destek hizmeti verilmektedir. (YADES)
Kocaeli**	Kreş ve Gündüz Bakımevleri adı altında 1 adet taşınmaz mevcut.	Huzurevi bulunmaktadır.	17-35 yaş aralığına hizmet eden Engelsiz Yaşam Merkezi bulunmaktadır.	Evde bakım hizmeti verilmektedir.	x	Kişisel bakım ve hijyen hizmetleri sunulmaktadır. (YADES)
Konya**	Belediye bünyesinde 9-14 yaş arası çocuklara yönelik hizmet veren 19 adet Bilgehane bulunmaktadır.	1 Adet Huzurevi bulunmaktadır.	Engellilere yönelik kurs faaliyetleri bulunmaktadır.	Ev temizliği ve öz bakım hizmetleri sunulmaktadır.	x	Kişisel bakım ve hijyen hizmeti sunulmaktadır. (YADES)
Malatya*	4-6 yaş arası çocuklar için kurulmuş 11 adet gündüz bakım ve etüt merkezi mevcuttur.	65 yaş üstü vatandaşlara hizmet vermekte olan Vefa Konağında ücretsiz berber, seminer, danışmanlık, spor ve içecek ikramları vb. hizmetler verilmektedir.	Engelliler Koordinasyon Merkezi’nde engelli vatandaşlara yönelik danışmanlık, engelli taşıma hizmeti, meslek edindirme kursları, medikal malzeme desteği verilmekte ve sosyal ve kültürel etkinlikler düzenlenmektedir.	65 yaş üstü vatandaşlara ev temizliği ve tadilatı ile beyaz eşya ve mobilya desteği sunulmaktadır.	x	Evde temizlik hizmetleri sunulmaktadır. (YADES)

İl/Hizmet	2023				2021	
	Kreş/Gündüz Bakımevi	Yaşlılara Yönelik Gündüzlü Bakım Merkezi	Engellilere Yönelik Gündüzlü Bakım Hizmeti	Evde Bakım Hizmeti	Kreş/Gündüz Bakımevi	Evde Bakım Hizmetleri
Manisa*	3-6 yaş arası çocuklar için 3 adet kreş mevcuttur.	1 adet Huzurevi mevcuttur.	X	X	Büyükşehir Belediyesi bünyesinde 3 adet ücretsiz gündüz kreşi bulunmaktadır.	x
Mardin**	X	X	X	YADES Programı kapsamında 65 yaş ve üzeri vatandaşlarımıza Temizlik, Diyetisyen, Psikolog, Öz Bakım ve Mobil Ulaşım hizmetleri verilmektedir.	Büyükşehir Belediyesi bünyesinde kursiyetlerin ve çalışanların 4-6 yaş grubundaki çocuklarının faydalanabileceği 1 kreş bulunmaktadır.	Kişisel bakım hizmetleri sunulmaktadır. (YADES)
Mersin*	36-72 aylık çocukların eğitim gördüğü 3 adet kreş mevcuttur. 16 adet LGS ve 10 adet YKS eğitim ve öğretimi destekleme kurs merkezi hizmet vermektedir. Ayrıca 6 adet okuma salonu mevcuttur.	4 ilçede Emeklilere hizmet veren Emekli Evi mevcuttur.	Engelli bireylerin ailelerinin kısa bir mola verip çocuklarını emanet edebilecekleri Mola Evleri mevcuttur. Ayrıca 1 adet Engelsiz Yaşam Merkezi ve Engelsiz Yaşam Parkı hizmet vermektedir.	Öz bakım ve evde temizlik hizmetleri verilmektedir. Evde sağlık hizmeti olarak doktor, hemşire, pansuman, fizik tedavi ve ambulans hizmeti verilmektedir.	Büyükşehir Belediyesi bünyesinde, sığınmaevinde 1, sığınmaevi dışında 2 olmak üzere toplam 3 adet kreş bulunmaktadır. Bunlara ek olarak bir köyde kreş benzeri hizmeti sunan oyun atölyesi kurulmuştur.	Sağlık kontrolleri, Rehberlik, Psikolojik destek, Ev temizliği ve Kişisel bakım hizmetleri sunulmaktadır.
Muğla*	2 adet kreş/gündüz bakım merkezi bulunmaktadır.	X	X	Yaşlı, yatağa bağımlı, kimsesiz, engelli bireylere kendi yaşam mekanlarında tıbbi bakım, hekim muayenesi, psikolog desteği, diyetisyen desteği ve genel bakım hizmeti sunulmaktadır. Ayrıca yatağa bağımlı ve bakıma muhtaç vatandaşların refakatçilerine kendi evlerinde ‘Hasta Refakatçi’ eğitimi verilmektedir.	Büyükşehir Belediyesi bünyesinde 2 adet kreş bulunmaktadır.	Tıbbi ve sosyal bakım hizmetleri (kişisel bakım, psikolojik destek, vb) sunulmaktadır.

İl/Hizmet	2023				2021	
	Kreş/Gündüz Bakımevi	Yaşlılara Yönelik Gündüzlü Bakım Merkezi	Engellilere Yönelik Gündüzlü Bakım Hizmeti	Evde Bakım Hizmeti	Kreş/Gündüz Bakımevi	Evde Bakım Hizmetleri
Ordu**	X	X	X	Evde sağlık ve temizlik hizmeti verilmektedir.	x	Evde temizlik, psikolojik destek ve sağlık hizmetleri ile yemek hizmeti sunulmaktadır. (YADES)
Sakarya*	X	1 adet Yaşlı Destek Merkezi bulunmaktadır.	X	Ev temizliği, yaşlı ve yatağa bağlı hastalara bakım hizmeti verilmektedir.	x	Kişisel bakım, evde temizlik hizmetleri sunulmaktadır. (YADES)
Samsun*	X	X	Engelli bireylere hizmet veren Mavi Işıklar Engelliler Eğitim Dinlenme ve Rehabilitasyon Merkezi bulunmaktadır.	Yaşlılara evinde hizmet veren Yaşlılara Hizmet Merkezi bulunmaktadır. Yaşlılara Hizmet Merkezi bünyesinde sosyal destek hizmeti, genel temizlik, kişisel bakım ve banyo, kuaförlük, çamaşırhane, evlerde yemek yapımı, sağlık, fizyoterapi hizmeti, psiko-sosyal destek, diyetisyen, kontrol ve denetim ile kültürel ve sosyal etkinlik hizmetleri verilmektedir.	x	Kişisel bakım ve evde temizlik hizmetleri sunulmaktadır. (YADES)
Şanlıurfa**	Kadın destek merkezlerinde kreş hizmeti verilmektedir.	Yaşlı Yaşam ve Gündüz Bakım Ev projesi tamamlanmıştır.	X	X	Büyükşehir Belediyesi tarafından Kadın Destek Merkezi bünyesinde kreş hizmeti sunulmaktadır.	Evde sağlık, evde bakım ve evde onarım hizmetleri sunulmaktadır. (YADES)
Tekirdağ**	X	Ergene Aşevi ve Yaşlı ve Engelli Bakım Evi mevcuttur.	Ergene Aşevi ve Yaşlı ve Engelli Bakım Evi mevcuttur.	Evde temizlik hizmeti verilmektedir.	Büyükşehir Belediyesi bünyesinde bir adet gündüz bakımevi bulunmaktadır (Pandemi sebebi ile kapanmıştır).	X

İl/Hizmet	2023				2021	
	Kreş/Gündüz Bakımevi	Yaşlılara Yönelik Gündüzlü Bakım Merkezi	Engellilere Yönelik Gündüzlü Bakım Hizmeti	Evde Bakım Hizmeti	Kreş/Gündüz Bakımevi	Evde Bakım Hizmetleri
Trabzon*	X	X	Belediye bünyesinde engellilere hizmet veren 1 adet gündüzlü bakım merkezi mevcut.	İhtiyaç sahiplerine, evde temizlik hizmeti ve sıcak yemek yemek hizmeti verilmektedir.	x	Evde temizlik hizmeti sunulmaktadır. (YADES)
Van	X	X	X	X	Büyükşehir Belediyesi bünyesinde faaliyet gösteren 3 adet kreş bulunmaktadır.	Evde muayene, fizyoterapi, rutin sağlık kontrolleri yapılmaktadır.

Toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanması sunulan hizmetlerin tamamına eşitlik yaklaşımının içselleştirilmesi ile mümkün olacaktır. Bu nedenle sadece sosyal hizmet, sosyal yardım hizmetlerinin değil altyapı, fen işleri gibi hizmetler de bu çerçevede ele alınmalıdır. Büyükşehir Belediyelerinin bu amaçla son dönem yaptıkları en önemli çalışma duraksız ulaşım uygulamasıdır. Adana, Ankara ve İzmir Büyükşehir Belediyeleri kadınlar için gece saatlerinde duraksız indirme uygulamasını hayata geçirmiştir. Böylelikle kadınların gidecekleri yer ile indikleri yer arasındaki mesafe kısaltılmıştır. Gönül ister ki tüm saatlerde tüm mekanlar herkes için güvenli hale gelsin, ancak şimdilik duraksız uygulama kısa vadeli bir çözüm olarak olumlu bir örnek olarak görülebilir.

Yerelde belediyelerin gerçekleştirdiği ya da gerçekleştirmediği hizmetler sadece kadınlar açısından değil, erkekler ve LGBTİ+’lar için de önemlidir. Sadece kadınları hedef alan hizmetler, yapılan tartışmalar ve çözüm önerileri sorunun sadece bir bölümünü görmektedir.

2.4. Eşitliğe Dair Temel Belgeler

Öncesinde ifade edildiği üzere Belediyeler politik örgütlenmelerdir aynı zamanda. Seçimle belirlenen belediye başkanı ve meclis üyeleri siyasi partiler üzerinden o makamlara gelmektedir. Bu nedenle politik bir duruşları, sorunlara bir yaklaşımaları, hizmetlere ilişkin bir tutumları vardır. Ve tüm bunlar hizmetlere yansımaktadır.

Belediye hizmetlerinin eşitlik perspektifinden ele alınması, yöneticilerin toplumsal cinsiyet eşitliğini sahiplenmesi kadar, belediye içinde eşitliğin ana-akımlaşmasına hizmet edecek politika belgelerinin yürürlüğe girmesi, planların hazırlanması ve kurumsal yapıların inşa edilmesiyle mümkündür. Bu belgelerin en önemlileri Avrupa Belediyeler ve Bölgeler Konseyi (CEMR) tarafından 2006 yılında hazırlanan Avrupa Yerel Yaşamda Kadın Erkek Eşitliği Şartının kabulü ve gereklerinin yerine getirilmesi, diğeri Yerel Eşitlik Eylem Planıdır (YEELP). Kurumsal yapıların en önemlisi ise hiç kuşkusuz eşitlik birimleridir.

Avrupa Yerel Yaşamda Kadın Erkek Eşitliği Şartı, belediyelere eşitlik temelinde hizmet sunmada rehberlik eden önemli belgelerden biridir. Şart belediyelerin kurumsal yapılanmaları da dahil olmak üzere, eşitlik eylem planı hazırlama ve uygulama gibi çok geniş bir alana dair politikalar önermektedir. CEMR Avrupa Yerel Yaşamda Kadın Erkek Eşitliği Şartını 2021 yılı sonu itibarıyla 36 Avrupa ülkesinden 1850 belediye¹¹, Türkiye’de ise 2024 yılı Mart ayı itibarıyla onu¹² büyükşehir belediyesi olmak üzere toplam 66 belediye imzalamıştır. Bu şartı imzalayan belediyelerin, imzayı takip eden en geç iki yıl içerisinde Yerel Eşitlik Eylem Planı hazırlamaları, kabul ve tasdik ederek uygulamaları beklenmektedir.

Avrupa Yerel Yaşamda Kadın Erkek Eşitliği Şartı’nı **imzalayan** Büyükşehir Belediyeleri

10 Büyükşehir Belediyesi

Adana, Antalya, Bursa, Denizli, Eskişehir, Gaziantep, İstanbul, İzmir, Ordu, Trabzon,

¹¹ <https://www.ccre.org/en/actualites/view/4181>

¹² Trabzon Büyükşehir Belediyesi, Denizli Büyükşehir Belediyesi, Bursa Büyükşehir Belediyesi, İzmir Büyükşehir Belediyesi, Adana Büyükşehir Belediyesi, Antalya Büyükşehir Belediyesi, Ordu Büyükşehir Belediyesi, Gaziantep Büyükşehir Belediyesi, İstanbul Büyükşehir Belediyesi, Eskişehir Büyükşehir Belediyesi.

Avrupa Yerel Yaşamda Kadın Erkek Eşitliği Şartı’nı imzalayan Büyükşehir Belediyeleri	20 Büyükşehir Belediyesi Ankara, Aydın, Balıkesir, Diyarbakır, Erzurum, Hatay, Mersin, Kayseri, Kocaeli, Konya, Malatya, Manisa, Kahramanmaraş, Mardin, Muğla, Sakarya, Samsun, Tekirdağ, Şanlıurfa, Van
---	--

Şart, eşitliğin sağlanması için somut adımların atılmasını, eylemlerin tanımlanmasını; katılımcı bir süreçle bu eylemlerin belirlenmesini ve sonuçların değerlendirilmesini öngördüğü için önemlidir.

Rapor için elde edilen veriler ışığında şartı imzalayan belediyelerden beşinin¹³ Yerel Eşitlik Eylem Planı hazırladıkları ve planı uyguladıkları görülmektedir. Ankara Büyükşehir Belediyesi ve Mersin Büyükşehir Belediyesi ise Avrupa Yerel Yaşamda Kadın Erkek Eşitliği Şartını imzalamamalarına rağmen Yerel Eşitlik Eylem Planı hazırlamış ve yürürlüğe sokmuştur.¹⁴

Yerel Eşitlik Eylem Planı hazırlayan Büyükşehir Belediyeleri	9 Büyükşehir Belediyesi Adana, Ankara, Antalya, Bursa Denizli, Eskişehir, İstanbul, İzmir, Mersin
Yerel Eşitlik Eylem Planı hazırlamayan Büyükşehir Belediyeleri	21 Büyükşehir Belediyesi Aydın, Balıkesir, Diyarbakır, Erzurum, Gaziantep, Hatay, Kahramanmaraş, Kayseri, Kocaeli, Konya, Malatya, Manisa, Mardin, Muğla, Ordu, Sakarya, Samsun, Şanlıurfa, Tekirdağ, Trabzon, Van

Yerel Eşitlik Eylem Planlarının, hazırlık aşamasına STK’ların dahil edilmesi nedeniyle katılımcı bir şekilde oluşturulduğu varsayılmaktadır. Oysa katılımcılık hazırlık aşaması ile sınırlı görülmemeli, planın uygulanma, izleme ve değerlendirme süreçlerine STK’ların katılımı sağlanmalıdır. Bu konuda iyi bir uygulama örneği olarak Mersin Büyükşehir Belediyesi’ni verebiliriz. Mersin Büyükşehir Belediyesi hazırlık aşamasına STK’ları dahil ettiği gibi, izleme için mekanizma tanımlamış ve planda izleme mekanizmasına yer vermiştir.

2.5. Eşitliğe Dair Temel Mekanizmalar: Belediye Eşitlik Birimleri

Türkiye’de 2023 Aralık ayı itibarıyla 35 eşitlik birimi bulunmaktadır. Türkiye’de eşitlik birimlerinin kurulma süreci 2006 yılında başlamış olmakla birlikte, son dönem yoğunlaşmıştır. Eşitlik birimleri toplumsal cinsiyet eşitliğinin gerçekleştirilmesi amacıyla kurulmuş birimlerdir. Belediyeler tarafından hazırlanan Yerel Eşitlik Eylem Planlarını hazırlamak da eşitlik birimlerinin sorumluluk alanına girmektedir.

¹³ Adana Büyükşehir Belediyesi, Denizli Büyükşehir Belediyesi, Bursa Büyükşehir Belediyesi, İzmir Büyükşehir Belediyesi, Antalya Büyükşehir Belediyesi

Eşitlik birimlerini değerlendiren ilk rapor Belediye Eşitlik Birimleri Mevcut Durum Analizi Raporu 2021 tarihinde yayınlanmıştır¹⁵. Aradan geçen sürede eşitlik birimlerinin sayısı artmış olmakla birlikte kurumsal kapasitede olumlu gelişmelerin olduğunu ya da eksikliklerin giderildiğini söylemek çok mümkün görünmemektedir.

İzleyen tabloda eşitlik birimleri il/ilçe, tam adı, kuruluş yılı, birimin kuruluş süreci, bağlı olduğu müdürlük, kendine ait düzenleyici belgesi olup olmadığı ve çalışan sayısı çerçevesinde değerlendirilmiştir.

¹⁵ Şener, Ü. ve İnanç, B. (2021). Belediye Eşitlik Birimleri Mevcut Durum Analizi. CEİD Yayınları. (<https://dspace.ceid.org.tr/xmlui/handle/1/1737>)

Tablo 5 Eşitlik Birimleri

Sayı	Şehir	Belediye İsmi	Eşitlik Birimi İsmi	Kuruluş Yılı	Birimin Kuruluş Süreci	Birimin Bağlı Olduğu Müdürlük	Birimin Kendisine Ait Düzenleyici Belgesi/Yönetmeliği veya Yönergesinin Mevcutluğu	Birimdeki Çalışan Sayısı
1.	ADANA	Çukurova Belediyesi	Çukurova Belediyesi Kadın Danışma ve Dayanışma Merkezi Eşitlik Birimi	2018	Belediye meclisi kararı ile kurulmuştur.	Kadın ve Aile Hizmetleri Müdürlüğü	X	Birim çalışanı bulunmamaktadır. Kadın ve Aile Hizmetleri Müdürlüğü çalışanları birim faaliyetleri ile ilgilenmektedir.
2.	ADANA	Seyhan Belediyesi	Seyhan Belediyesi Eşitlik Birimi	2017	Belediye meclisi kararı ile kurulmuştur. ¹⁶	Kadın ve Aile Hizmetleri Müdürlüğü	Yönetmelik mevcuttur.	Birim çalışanı bulunmamaktadır.
3.	ANKARA	Çankaya Belediyesi	Eşitlik ve Farkındalık Bürosu	2014	Belediye meclisi kararı ile kurulmuştur.	Kadın ve Aile Hizmetleri Müdürlüğü	X Ancak görev ve sorumlulukları Kadın ve Aile Hizmetleri Müdürlüğü yönetmeliğinde tanımlanmıştır.	5
4.	ANTALYA	Muratpaşa Belediyesi	Muratpaşa Belediyesi Eşitlik Birimi	2014	Belediye meclisi kararı ile kurulmuştur.	Kadın ve Aile Hizmetleri Müdürlüğü	Yönetmelik mevcuttur.	7
5.	BURSA	Bursa Büyükşehir Belediyesi	Bursa Büyükşehir Belediyesi Kadın İnovasyon ve Eşitlik Birimi	2023	İdari yapılanma sonucunda, müdürlüğe bağlı olarak kurulmuştur.	Aile Kadın ve Çocuk Hizmetleri Şube Müdürlüğü	X	3

¹⁶ 2017 yılında kurulan eşitlik birimi 2021 yılında belediye meclisinden geçerek resmiyete kavuşmuştur.

Sayı	Şehir	Belediye İsmi	Eşitlik Birimi İsmi	Kuruluş Yılı	Birimin Kuruluş Süreci	Birimin Bağlı Olduğu Müdürlük	Birimin Kendisine Ait Düzenleyici Belgesi/Yönetmeliği veya Yönergesinin Mevcutluğu	Birimdeki Çalışan Sayısı
6.	BURSA	Nilüfer Belediyesi	Nilüfer Belediyesi Eşitlik Birimi	2010	Belediye meclisi kararı ile kurulmuştur.	Sosyal Destek Hizmetleri Müdürlüğü	Yönergesi mevcuttur.	3
7.	ESKİŞEHİR	Eskişehir Büyükşehir Belediyesi	Eskişehir Büyükşehir Belediyesi Eşitlik Birimi	2014	UN projeleri kapsamında verilen eğitimlerin etkisi ile oluşan Toplumsal Cinsiyete Duyarlı Bütçeleme yol haritasının ilk adımı olarak belediye başkanının onayı ile kurulmuştur.	Sosyal Hizmetler Daire Başkanlığı-Kadın Çalışmaları Şube Müdürlüğü	Yönerge mevcuttur.	2
8.	ESKİŞEHİR	Odunpazarı Belediyesi	Odunpazarı Belediyesi Eşitlik Birimi	2014	Belediye meclisi kararı ile kurulmuştur.	Strateji Geliştirme Müdürlüğü	X	1 (Ek olarak 1 çalışan da birim faaliyetleri sırasında görev almaktadır)
9.	ESKİŞEHİR	Tepebaşı Belediyesi	Tepebaşı Belediyesi Toplumsal Eşitlik Merkezi	2022	Belediye meclisi kararı ile kurulmuştur.	Sağlık İşleri Müdürlüğü	X	4
10.	İSTANBUL	Ataşehir Belediyesi	Ataşehir Belediyesi Toplumsal Eşitlik Birimi	2020	Belediye meclisi kararı ile kurulmuştur.	Kadın ve Aile Hizmetleri Müdürlüğü	X Ancak görev ve sorumlulukları Kadın ve Aile Hizmetleri Müdürlüğü yönetmeliğinde tanımlanmıştır.	8
11.	İSTANBUL	Avcılar Belediyesi	Avcılar Belediyesi Toplumsal Eşitlik Birimi	2020	Belediye meclisi kararı ile kurulmuştur.	Kadın ve Aile Hizmetleri Müdürlüğü	Yönerge mevcuttur.	1
12.	İSTANBUL	Beşiktaş Belediyesi	Beşiktaş Belediyesi Toplumsal Eşitlik Birimi	2014	Belediye meclisi kararı ile kurulmuştur.	Kadın ve Aile Hizmetleri Müdürlüğü	Yönetmelik mevcuttur.	1

Sayı	Şehir	Belediye İsmi	Eşitlik Birimi İsmi	Kuruluş Yılı	Birimin Kuruluş Süreci	Birimin Bağlı Olduğu Müdürlük	Birimin Kendisine Ait Düzenleyici Belgesi/Yönetmeliği veya Yönergesinin Mevcutluğu	Birimdeki Çalışan Sayısı
13.	İSTANBUL	Beylikdüzü Belediyesi	Beylikdüzü Belediyesi Toplumsal Eşitlik Birimi	2015	Belediye meclisi kararı ile kurulmuştur.	Strateji Geliştirme Müdürlüğü	X	1
14.	İSTANBUL	Kadıköy Belediyesi	Kadıköy Belediyesi Toplumsal Eşitlik Birimi	2016	Belediye meclisi kararı ile kurulmuştur.	Sosyal Destek Hizmetleri Müdürlüğü	X	1
15.	İSTANBUL	Kartal Belediyesi	Kartal Belediyesi Kadın ve Aile Hizmetleri Müdürlüğü Eşitlik Birimi	2021	Belediye meclisi kararı ile kurulmuştur.	Kadın ve Aile Hizmetleri Müdürlüğü	X	1
16.	İSTANBUL	Küçükçekmece Belediyesi	Kadın Eşitlik Merkezi	2020	Belediye meclisi kararı ile kurulmuştur.	Kadın ve Aile Hizmetleri Müdürlüğü	Yönetmelik mevcuttur.	11
17.	İSTANBUL	Şişli Belediyesi	Şişli Belediyesi Eşitlik Birimi ¹⁷	2015	Belediye başkanının oluru ile kurulmuştur.	Sosyal Destek Hizmetleri Müdürlüğü	X	3
18.	İSTANBUL	Maltepe Belediyesi	Maltepe Belediyesi Sosyal Politika ve Eşitlik Birimi	2022	Belediye meclisi kararı ile kurulmuştur.	Strateji Geliştirme Müdürlüğü	Yönetmelik mevcuttur.	2
19.	İZMİR	Balçova Belediyesi	Balçova Belediyesi Eşitlik Birimi	2023	Belediye başkanının oluru ile kurulmuştur.	Özel Kalem Müdürlüğü	X	3
20.	İZMİR	Bornova Belediyesi	Bornova Belediyesi Kadın-Erkek Eşitliği Birimi	2021	Belediye meclisi kararı ile kurulmuştur.	Kadın ve Aile Hizmetleri Müdürlüğü	Görev ve sorumlulukları Kadın ve Aile Hizmetleri Müdürlüğü yönetmeliğinde tanımlanmıştır.	2

¹⁷ Kurulduğunda birimin ismi “Toplumsal Eşitlik Birimi” iken 2020 yılında yönetmelik değişikliği ile “Eşitlik Birimi” olmuştur.

Sayı	Şehir	Belediye İsmi	Eşitlik Birimi İsmi	Kuruluş Yılı	Birimin Kuruluş Süreci	Birimin Bağlı Olduğu Müdürlük	Birimin Kendisine Ait Düzenleyici Belgesi/Yönetmeliği veya Yönergesinin Mevcutluğu	Birimdeki Çalışan Sayısı
21.	İZMİR	Buca Belediyesi	Buca Belediyesi Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Birimi	2018	Belediye meclisi kararı ile kurulmuştur.	Kadın ve Aile Hizmetleri Müdürlüğü	Görev ve sorumlulukları Kadın ve Aile Hizmetleri Müdürlüğü yönetmeliğinde tanımlanmıştır.	2
22.	İZMİR	Çiğli Belediyesi	Çiğli Belediyesi Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Şefliği	2020	Belediye meclisi kararı ile kurulmuştur.	Kadın ve Aile Hizmetleri Müdürlüğü	Görev ve sorumlulukları Kadın ve Aile Hizmetleri Müdürlüğü yönetmeliğinde tanımlanmıştır.	7
23.	İZMİR	Gaziemir Belediyesi	Gaziemir Belediyesi Eşitlik Birimi	2023	Belediye meclisi kararı ile kurulmuştur.	Sosyal Yardım İşleri Müdürlüğü	X	2
24.	İZMİR	İzmir Büyükşehir Belediyesi	İzmir Büyükşehir Belediyesi Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Birimi	2012	Belediye başkanının oluru ile kurulmuştur.	Sosyal Projeler Dairesi Başkanlığı Kadın Çalışmaları Şube Müdürlüğü	Görev ve sorumlulukları Kadın Çalışmaları Şube Müdürlüğü Yönetmeliğinde tanımlanmıştır.	5
25.	İZMİR	Karabağlar Belediyesi	Karabağlar Belediyesi Kadın-Erkek Eşitliği Birimi	2015	Belediye meclisi kararı ile kurulmuştur.	Sosyal Yardım İşleri Müdürlüğü	Görev ve sorumlulukları Sosyal Yardım İşleri Müdürlüğü yönetmeliğinde tanımlanmıştır.	1
26.	İZMİR	Karşıyaka Belediyesi	Karşıyaka Belediyesi Toplumsal Eşitlik Birimi	2019	Belediye meclisi kararı ile kurulmuştur.	Kadın ve Aile Hizmetleri Müdürlüğü	Görev ve sorumlulukları Kadın ve Aile Hizmetleri Müdürlüğü yönetmeliğinde tanımlanmıştır.	2
27.	İZMİR	Konak Belediyesi	Konak Belediyesi Eşitlik Birimi	2018	Belediye başkanının oluru ile kurulmuştur.	Kadın ve Aile Hizmetleri Müdürlüğü	Yönerge mevcuttur.	4
28.	İZMİR	Narlıdere Belediyesi	Pakize Ateş Kadın Danışma Merkezi ve Eşitlik Birimi	2021	Belediye meclisi kararı ile kurulmuştur.	Kadın Danışma Merkezi	Yönerge mevcuttur.	6

Sayı	Şehir	Belediye İsmi	Eşitlik Birimi İsmi	Kuruluş Yılı	Birimin Kuruluş Süreci	Birimin Bağlı Olduğu Müdürlük	Birimin Kendisine Ait Düzenleyici Belgesi/Yönetmeliği veya Yönergesinin Mevcutluğu	Birimdeki Çalışan Sayısı
29.	İZMİR	Selçuk Belediyesi	Yerel Eşitlik Birimi	2021	Belediye meclisi kararı ile kurulmuştur.	Kültür ve Sosyal İşler Müdürlüğü	Yönerge mevcuttur.	2
30.	MERSİN	Mezitli Belediyesi	Mezitli Belediyesi Eşitlik Birimi	2021	Belediye meclisi kararı ile kurulmuştur.	Kültür ve Sosyal İşler Müdürlüğü	Kadın ve Aile Hizmetleri Müdürlüğü Yönetmeliğinin içinde birim yönergesi bulunmaktadır.	2
31.	MERSİN	Mersin Büyükşehir Belediyesi	Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Şefliği	2019	Belediye meclisi kararı ile kurulmuştur.	Kadın ve Aile Hizmetleri Daire Başkanlığı	Yönergeleri mevcuttur.	3
32.	MERSİN	Mersin Yenışehir Belediyesi	Yenişehir Belediyesi Eşitlik Birimi	2022	Belediye meclisi kararı ile kurulmuştur.	Kadın ve Aile Hizmetleri Müdürlüğü	Yönerge mevcuttur.	2
33.	MUĞLA	Bodrum Belediyesi	Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Bürosu	2019	Belediye başkanının oluru ile kurulmuştur.	Kadın ve Aile Hizmetleri Müdürlüğü	Yönerge mevcuttur.	5
34.	SAMSUN	Atakum Belediyesi	Atakum Belediyesi Yerel Eşitlik Birimi	2022	Meclis Kararı ile güncellenen Kadın ve Aile Hizmetleri Müdürlüğü’nün Yönetmeliğine göre örgüt yapısı içerisinde yer alan birim, Başkanlık Makamı Oluruyla kurulmuştur.	Kadın ve Aile Hizmetleri Müdürlüğü	Kadın ve Aile Hizmetleri Müdürlüğü Yönetmeliğinin içinde birim yönergesi bulunmaktadır.	2
35.	TRABZON	Ortahisar Belediyesi	Ortahisar Belediyesi Kadın Erkek Eşitlik Masası	2017 ¹⁸	Belediye meclisi kararı ile kurulmuştur.	Sosyal Yardım İşleri Müdürlüğü	X	1

¹⁸ 2014 yılında kurulmuştur ancak eşitlik biriminin kuruluşu ile ilgili meclis kararı 2017 yılında alındığı için, kuruluş yılı 2017 kabul edilmektedir.

İllere göre bakıldığında eşitlik birimlerinin İzmir ve İstanbul’da yoğunlaştığı görülmektedir. İzmir’de Büyükşehir Belediyesi de dahil olmak üzere 11 belediyede eşitlik birimi faaliyet gösterirken İstanbul’da dokuz, Eskişehir ve Mersin’de ise üç eşitlik birimi faaliyettedir. Ankara’da eşitlik birimi olan tek belediye Çankaya Belediyesidir. Bu anlamıyla eşitlik birimlerinin belli illere sıkıştığı, coğrafi olarak yaygınlaşmadığı söylenebilir.

Eşitlik birimlerinin kurumsal kapasiteleri, bağlı oldukları müdürlüklere, çalışan sayısına, belediyeye ne kadar nüfuz edebildiklerine ve STK’larla ilişki düzeyine göre değerlendirilebilir. Eşitlik birimleri önemli ölçüde Kadın ve Aile Hizmetleri Müdürlüklerine bağlı olarak çalışmalarını yürütmektedir. 35 Eşitlik Biriminden 20’si Kadın ve Aile Hizmetlerine, altısı Sosyal Destek/Yardım işlerine, üçü Strateji Dairesi, ikisi Kültür İşlerine, biri Sağlık, biri Aile Kadın ve Çocuk Hizmetleri Şube Müdürlüğü ve biri Özel Kalem Müdürlüğüne bağlı olarak kurulmuştur.

Eşitlik birimlerinden 14’nün kendilerine has yönetmelik/yönergesi bulunurken, 10’nunun görev ve sorumlulukları bağlı oldukları birimin yönergesi içinde tanımlanmıştır. Herhangi bir biçimde görev/sorumlulukları resmi bir belgede tanımlanmayan eşitlik birimi sayısı ise 11’dir, bunun da azımsanmayacak bir sayı olduğu belirtilmelidir.

Eşitlik Birimlerinin önemli bir kısmının çalışan sayısı 2’dir; daha fazla çalışanı olan, örneğin 11, eşitlik birimleri de bulunmaktadır; ancak bu çalışanlar sadece birim çalışmaları ile ilgilenmemekte, bağlı oldukları müdürlüklerin diğer görevlerinde de sorumluluk üstlenmektedir.

Eşitlik birimlerinden elde edilen bilgiler ışığında şu tespitler yapılabilir.

- Belediyeler siyasi oluşumlardır ve belediyelerin hizmetlerinin radikal bir biçimde değişmesi siyasi parti aracılığıyla olmaktadır. Eşitlik birimlerinin de etkin mekanizmalara dönüşmeleri siyasi partiler tarafından benimsenmeleri ile mümkün olacaktır. Eşitlik birimlerini zorunlu hale getiren parti politikaları kurumları önündeki engelleri azaltacaktır. Yine aynı partiye mensup belediyelerin ortak çalışma ilkeleri, düzenleyici belgeler hazırlamaları da kurumsallaşmalarına katkı da bulunacaktır.
- Türkiye’de belediyelerin kadroları, öncelik verdikleri hizmetler seçim sonuçlarından fazlasıyla etkilenmektedir. Belediye başkanı ve üst düzey kadroların değiştiği her dönemde eşitlik birimlerinin varlığı/yokluğu, bağlı olduğu üst müdürlük, personel yapısı, görev ve sorumluluklar değişebilmektedir. Eşitlik birimi çalışanları da bunu ifade etmektedir. Üst düzey yöneticilerin yaklaşımı çalışmaları kolaylaştırdığı gibi zorlaştırabilmektedir. Belki de gündeme getirilmesi gereken soru şudur: Eşitlik birimleri siyasi değişikliklerden en az etkilenecek şekilde nasıl yapılandırılabilir? Yönetmelik ve yönerge hazırlanması bunun için yeterli olur mu? Eşitlik birimleri tüm belediye birimleri-müdürlükleri tarafından sahiplenilecek bir yapıya nasıl kavuşturulabilir?
- Eşitlik birimlerinin tüm belediye hizmetlerine nüfus edebilmesi için kurumsal mekanizmada stratejik bir yerde olması gerekir. Eşitlik birimleri belediyelerde dezavantajlı konuma itilen gruplarla çalışma yürüten birimler olarak kodlanmaktadır. Sosyal hizmet, yardım, kadın ve aile gibi müdürlüklerin temel olarak dezavantajlı

konumda bulunan gruplarla çalışması, bağlı birimlerin de bu gruplara yönelik destek çalışmalarına yönlendirilmesi eşitlik birimlerini görünmez kılabilmekte ve toplumsal cinsiyet eşitlik odağının kaybolmasına neden olabilmektedir. Bu birimlerin ulaşım ve fen işleri de dahil olmak üzere belediyenin bütününe ilişkin görüş bildirebilecek birimler olduğu hiçbir zaman düşünülmemektedir. Yapılması gereken biraz da bu algıyı sarsacak bir biçimde, eşitlik birimlerinin politika üretebilen yapılar olduğunun gösterilmesi, ya da böylesi yapılara dönüştürülmesi için çalışmalar yapılmasıdır. Belki bağlı buldukları müdürlükler değiştirilerek işe başlanabilir. Başkana ya da Strateji Geliştirme Müdürlüğüne/Dairesine bağlı bir birim olarak örgütlenmesi daha görünür olmalarını ve etkin çalışmalarını sağlayacaktır.

- Kurumlardaki temel eksikliklerinden birisi de kurum hafızasının olmaması, geçmiş deneyimlerin kayıt altına alınmaması ve politika üretim süreçlerinde aktif olarak kullanılmamasıdır. Eşitlik birimleri için de maalesef bu tespit geçerlidir. Her gelen yönetim yeniden ve en baştan işe başlamaktadır. Geçmişte ne yapıldığı ne edildiği kimsenin ilgisini neden çekmiyor? Bunun kültürel nedenleri olduğu kadar, kurumsallaşmaya dair nedenleri de mevcut. Geçmişten öğrenilenlerden çok kişilerin öncelikleri, önem verdikleri konular kurumsal kararları etkileyebilmekte. Elbette etkileyecek ama bunun da bir sınırı olsa gerek.
- Eşitlik birimlerinin etkili mekanizmalar olabilmesi için birimde çalışan uzmanların katılımı ile yürüttükleri-yürütecekleri faaliyetlere ilişkin bütçe tahsis edilmelidir. Bu nedenle eşitlik birimleri bütçe döneminin başında o yıl için yapacakları faaliyetleri, hedef kitlesini, gereken bütçeyi raporlayıp ilgili birimlere iletmelidir. Politik sahiplenmenin ve kurumsallaşmanın temel kriterlerinden biri bütçe ayrılıp ayrılmadığıdır.
- Eşitlik birimlerinde çalışmak alana dair uzmanlık gerektirmektedir hem toplumsal cinsiyet eşitliği hem belediye hizmetleri hem de sivil toplum örgütlenmelerine ilişkin. Ancak kimi zaman bu uzmanlık görmezlikten gelinip sadece kadın olmanın toplumsal cinsiyet eşitliği alanında çalışmak için yeterli olduğu düşünülebilmektedir. Öncelikle yapılması gereken bu algının kırılması ve bu işin uzmanlık gerektirdiğinin teslim edilmesidir.
- Belediyelerde tüm birimlerden uzmanların katıldığı sürekliliği sağlanmış bir koordinasyon mekanizması oluşturulmalı, halihazırda böylesi bir mekanizma varsa eşitlik birimleri bu mekanizmanın ana bileşeni olmalıdır. Birimler arası koordinasyon olmadan eşitliğin belediyelerde ana-akımlaştırılması sağlanamaz.

Özetle, eşitlik birimlerinin kapasitelerinin artması siyasi iradenin ve belediye üst yönetimimin bu birimleri ve toplumsal cinsiyet eşitliğini sahiplenmesine, kurumsal yapının eşitlik birimlerinin politika üretmesine elverecek biçimde yapılandırılmasına bağlıdır.

3. Sonuç

Gönül isterdi ki veri talebinde bulunduğumuz 30 büyükşehir belediyesi, 51 il belediyesi ve 197 ilçe belediyesi bizimle verilerini paylaşsın ve biz de bu veriler üzerinden sistemli, kapsamlı bir izleme çalışması yapabilelim. Ama ne yazık ki bu isteğin şu an için çok uzağında bulunuyoruz. Muhtemelen kamu kurumları ile sivil toplum örgütleri arasında işbirliğine ve

güvene dayalı bir ilişki kurulmadıkça veri-bilgi paylaşımı konusundaki tereddütler devam edecek.

Bu raporda büyükşehir belediyelerine odaklanmaya çalıştık. Giriş bölümünde ifade edildiği üzere yerelde toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanması sadece belediyelerin sorumluluğunda değildir. Ancak belediyeler yerindenlik gereği bunu gerçekleştirebilecek en temel aktörlerdir.

Hizmetlerin eşitliği geliştirecek biçimde verilmesi, toplumsal cinsiyete dayalı her türlü ayrımcılıkla ve şiddetle mücadele edilmesi uluslararası sözleşmeler ve ulusal mevzuat bağlamında belediyelerin görev ve sorumlulukları arasında sayılsa da bu durum ilgili sorumlulukların yerine getirilmesini kendiliğinden beraberinde getirmiyor. Belediyelerle birlikte çalışarak, bazen sorunları göstererek, kimi zaman savunuculuk yaparak belediyelerde eşitlik anlayışı anaakımlaştırılabilir. Bunun sorumluluğu da hiç kuşkusuz toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanması için mücadele eden, hak temelli çalışan sivil toplum örgütlerindedir.

4. Ek Tablolar

Ek Tablo 1 Yanıt veren İl Belediyeleri

İl	Kadın Danışma Merkezi	Kadın Sığınmaevi	Kreş/Gündüz Bakımevi	Yaşlılara Yönelik Gündüzlü Bakım Merkezi	Engellilere Yönelik Gündüzlü Bakım Hizmeti	Evde Bakım Hizmeti	YEEP
Çanakkale	x	x	2 adet kreş ve gündüz bakımevi mevcuttur.	Altın Yıllar Yaşam Merkezi adı altında 1 adet yaşlılara hizmet veren gündüzlü bakımevi mevcuttur.	Engellilere yönelik gündüzlü bakım merkezi mevcut değildir. Engellilere yönerlik ulaşım, araç gereç temin desteği, eğitim desteği, yemek desteği, evde temizlik ve berber/kuaför hizmeti verilmektedir.	Evde kişisel bakım ve temizlik hizmeti verilmektedir.	x
Giresun	Kadın Danışma Merkezi mevcuttur.	x	x	X	1 adet mevcuttur.	Evde temizlik ve kişisel bakım hizmeti verilmektedir.	x
Kırşehir	x	Belediye ve Kırşehir Valiliği ortak protokolü ile belirlenmiş 1 adet Kadın Sığınma Evi bulunmaktadır.	1 adet kreş/gündüz bakım evi bulunmaktadır.	1 adet yaşlılara gündüzlü bakım evi mevcuttur.	1 adet engellilere hizmet veren gündüzlü bakım evi mevcuttur.	Evde temizlik ve sıcak yemek hizmeti verilmektedir.	x
Sinop	x	x	X	X	x	x	x
Sivas	x	x	X	X	x	x	x

Ek Tablo 2 Yanıt Veren İlçe Belediyeleri

İlçe	Kadın Danışma Merkezi	Kadın Sığınmaevi	Kreş/Gündüz Bakımevi	Yaşlılara Yönelik Gündüzlü Bakım Merkezi	Engellilere Yönelik Gündüzlü Bakım Hizmeti	Evde Bakım Hizmeti	YEEP
Çukurova Belediyesi/Adana	Kadın Danışma ve Dayanışma Merkezi mevcuttur.	x	8 adet kreş mevcuttur.	Çukurova Belediyesine bağlı 14 Emekli Dinlenme Evi bulunmaktadır.	Engellilere hizmet veren Mola Evi adında 1 adet birim mevcuttur.	Çukurova Belediyesi bünyesinde evde bakım hizmeti verilmemektedir. Yalnız 65 yaş üzeri olan evden çıkamayan vatandaşlara fizik tedavi hizmeti fizyoterapistler tarafından verilmektedir.	Yerel Eşitlik Eylem Planı hazırlandı ve Belediye Meclisinden onaylanarak uygulamaya geçti.
Karaisalı Belediyesi/Adana	x	x	x	x	x	x	x
Altındağ Belediyesi/Ankara	x	x	4 adet mevcuttur.	x	1 adet mevcuttur.	x	x
Çankaya Belediyesi/Ankara	Belediye bünyesinde 5 adet Kadın Danışma Merkezi mevcuttur.	1 adet Kadın Sığınmaevi mevcuttur.	12 adet kreş/gündüz bakımevi bulunmaktadır.	Yaşlılara gündüzleri hizmet veren 5 Baharevi mevcuttur.	Engelli birey ve yakınlarına gündüz hizmet veren bir bakım merkezi bulunmaktadır.	Evde Bakım hizmeti, Evde Sağlık Hizmeti, Hasta Nakil Hizmeti , kuaför ve berber vb. gibi kişisel bakım hizmetleri verilmektedir.	2016-2019 ve 2019-2023 YEEP hazırlanmıştır. Her iki plan da Belediye Meclisi onaylanmıştır. 2024-2028 YEEP hazırlıkları Aralık ayında başlamıştır.
Keçiören Belediyesi/Ankara	Bilgi verilmemiştir..	Bilgi verilmemiştir..	Belediye bünyesinde 36 - 66 ay arası çocuklarımıza Gül Kreş Adası Gündüz Bakımevi ile, 36 - 70 ay arası çocuklarımıza Gülücük Kreş Gündüz Bakımevi mevcuttur.	Bilgi verilmemiştir.	Bilgi verilmemiştir.	Bilgi verilmemiştir.	x

İlçe	Kadın Danışma Merkezi	Kadın Sığınmaevi	Kreş/Gündüz Bakımevi	Yaşlılara Yönelik Gündüzlü Bakım Merkezi	Engellilere Yönelik Gündüzlü Bakım Hizmeti	Evde Bakım Hizmeti	YEEP
Yenimahalle Belediyesi/Ankara	1 adet Kadın Danışma Merkezi mevcuttur.	1 adet Sığınma evi mevcuttur.	11 adet kreş mevcuttur.	Yaşlılara hizmet veren 6 adet İkinci Bahar Dayanışma Evi mevcuttur.	Engellilere yönelik hizmet veren 1 adet Nefes Engelli Sosyal tesisi mevcuttur.	Evde sağlık hizmeti verilmektedir.	2021-2024 YEEP vardır.
Mustafakemalpaşa Belediyesi/Bursa	1 adet Kadın ve Aile Danışma Merkezi mevcuttur.	x	Kreş mevcut değildir. Kadın ve Aile Danışma Merkezi bünyesinde oyun tedavi odası mevcuttur. Psikolojik danışmanlık ve haftasonları çocuk teslim odası olarak kullanılmaktadır.	x	x	x	YEEP üzerine çalışmalar devam etmekte olup şu an plan yoktur.
Nilüfer Belediyesi/Bursa	1 adet Kadın Dayanışma Merkezi mevcuttur.	Kadın Sığınmaevi yoktur. Projelendirilmesi tamamlanmış ve ihale aşamasında olan Kadın Sığınmaevi projesi mevcuttur.	2 adet kreş ve gündüz bakım evi mevcuttur. Tamamlanması planlanan 1 kreş projesi devam etmektedir.	Gündüzlü bakım hizmeti veren 1 adet Alzheimer bakım merkezi bulunmaktadır. Alzheimer Bakım Merkezi gündüz bakım hizmetinin yanı sıra ayrı bir bölümünde yatılı bakım hizmeti de sağlamaktadır. Ayrıca 2 adet huzurevi vasıtasıyla konaklamalı bakım hizmeti sunulmaktadır.	x	Kişisel bakım ve ev bakım hizmeti sunulmaktadır.	2022-2024 YEEP, Meclis tarafından onaylanarak uygulamaya geçirilmiştir. 2025-2027 Yerel Eşitlik Eylem Planının oluşturulması için çalışmalar başlamıştır.
Osmangazi Belediyesi/ Bursa	2 adet Aile Rehberlik Merkezi mevcuttur. Kadın Danışma Merkezi mevcut değildir.	x	1 adet anaokulu mevcuttur.	1 adet Alzheimer Gündüz Bakım Merkezi mevcuttur.	Engellilere hizmet verem OBAM mevcuttur.	x	2028-2023 YEEP hazırlandı ve uygulamaya geçildi.

İlçe	Kadın Danışma Merkezi	Kadın Sığınmaevi	Kreş/Gündüz Bakımevi	Yaşlılara Yönelik Gündüzlü Bakım Merkezi	Engellilere Yönelik Gündüzlü Bakım Hizmeti	Evde Bakım Hizmeti	YEEP
Odunpazarı/Belediyesi i Eskişehir	x	Yapılan protokol ile işletmesi Aile ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğünde olan 1 adet sığınma evi mevcut.	7 adet Gündüz Bakımevi/Kreş, 6 Oyuncak Kütüphanesi ve 1 adet Oyuncak Otobüsü mevcuttur.	2 adet Kocaçınar Yaşam Merkezi, 1 adet Yatılı Yaşlı Bakım Merkezi mevcuttur.	1 adet Engelsiz Gündüz Bakımevi(3-6 yaş) ve 1 adet Engelsiz Kültür Sanat Merkezi(7-30 yaş) bulunmaktadır.	Kişisel bakım ve SOBE(Sağlık Odunpazarı Belediyesi ile Evinizde) hizmeti sunulmaktadır.	Taslak olarak hazırlandı.
Tepebaşı Belediyesi/Eskişehir	1 adet Kadın Danışma Merkezi mevcuttur.	1 adet Kadın Sığınma evi mevcuttur.	6 adet Erken Çocukluk Eğitim Merkezi ve 1 adet Etüt Merkezi mevcuttur.	1 adet Alzheimer Gündüzlü Bakım Evi mevcuttur.	5 adet engellilere hizmet veren gündüzlü bakım merkezi mevcuttur.	Evde sağlık hizmeti, Psikolojik ve Sosyal-kültürel Hizmetler ve Sosyal Hizmetler verilmektedir.	YEEP 06.03.2023 tarihinde meclis onayından geçerek yürürlüğe girmiştir.
Ataşehir Belediyesi/İstanbul	1 adet Kadın Danışma Merkezi mevcuttur.	X (2020 yılına kadar Sığınma Evi mevcuttu fakat bina olumsuz koşulları nedeniyle kapandı. Yeni bina arayışı sürmektedir.)	4 adet Gündüz Bakımevi ve 4 adet 3-6 yaş oyunevi bulunmaktadır.	Sosyal ve kültürel faaliyetlerin ve eğitim faaliyetlerinin yürütüldüğü emekli bireylere hizmet veren Emekli Kültür Evi bulunmaktadır.	x	Evde sağlık hizmetleri ve kişisel bakım hizmetleri verilmektedir.	Ön hazırlık aşamasındadır.
Beşiktaş Belediyesi/İstanbul	1 adet Kadın Danışma ve Yaşam Merkezi bulunmaktadır.	x	4 adet gündüz bakım evi bulunmaktadır.	Yaşlılara hizmet veren 65+ Ofisi ile birlikte 3 tane merkez bulunmaktadır.	Engellilere hizmet veren 1 adet merkez bulunmaktadır.	Evde kişisel bakım ve fiziki alan temizliği ve sağlık hizmeti sunulmaktadır.	Hazırlık aşamasındadır.
Beylikdüzü Belediyesi/İstanbul	1 adet Kadın Danışma Merkezi mevcuttur.	x (Açılması planlanmakta.)	4 adet Gündüz Çocuk Bakımevi mevcuttur.	x	1 adet Engelsiz Yaşam Merkezi mevcuttur.	Evde sağlık hizmetleri, kişisel temizlik ve ev temizliği hizmetleri sunulmaktadır.	2020-2022 yıllarını kapsayan YEEP mevcuttur.

İlçe	Kadın Danışma Merkezi	Kadın Sığınmaevi	Kreş/Gündüz Bakımevi	Yaşlılara Yönelik Gündüzlü Bakım Merkezi	Engellilere Yönelik Gündüzlü Bakım Hizmeti	Evde Bakım Hizmeti	YEEP
Esenyurt Belediyesi/İstanbul	x (2 Adet Kadın Sosyal Yaşam Merkezi bulunmaktadır.)	x (2017 yılında yapılan Kadın Konuk evi, yine aynı yıl içerisinde Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığına devredilmiştir.)	3-5 yaş arası çocukların faydalandığı 11 adet kreş bulunmaktadır.	Uluçınar Sosyal Yaşam Merkezi adında 1 adet yaşlılık merkezi bulunmaktadır.	Engellilere hizmet veren Engelli Koordinasyon Merkezi ve Özel Eğitim Merkezi adında 2 adet merkezimiz bulunmaktadır. Hizmet veren merkezler gündüzlü bakım şeklinde hizmet vermemektedir.	Evde sağlık hizmeti verilmektedir.	x
Kartal Belediyesi/İstanbul	Kadın Danışma Merkezi bulunmakta olup 5 şube olarak hizmet vermektedir.	x	15 adet kreş mevcuttur.	Yaşlı Bakım ve Huzurevi Kızılay ve İstanbul Büyükşehir Belediyesi işbirliği ile işletilmektedir.	x	Evde kişisel bakım ve sağlık hizmeti verilmekte, ihtiyaç sahiplerine yemek verilmektedir.	Hazırlık aşamasındadır.
Küçükçekmece Belediyesi/İstanbul	x (1 adet Kadın Eşitlik Merkezi mevcuttur.)	1 adet Kadın Sığınma Evi mevcuttur.	10 adet Gündüz Çocuk Bakımevi ve 1 adet Oyunevi mevcuttur.	x	x	Evde sağlık ve kişisel bakım hizmeti verilmektedir.	Hazırlık aşamasındadır.
Sancaktepe Belediyesi/İstanbul	x	x	3-6 yaş çocuklara hizmet veren 18 adet Bilgievi ve 5 adet Çocuk Gelişim Merkezi mevcuttur.	x	Engelli dinlenme evi mevcut olup, sosyal kültürel faaliyetler yürütülmektedir.	Evde sağlık hizmeti verilmektedir.	x

İlçe	Kadın Danışma Merkezi	Kadın Sığınmaevi	Kreş/Gündüz Bakımevi	Yaşlılara Yönelik Gündüzlü Bakım Merkezi	Engellilere Yönelik Gündüzlü Bakım Hizmeti	Evde Bakım Hizmeti	YEEP
Şişli Belediyesi/İstanbul	1 adet Kadın Danışma Merkezi mevcuttur. (Merkez, Göçmen, sığınmacı ve mülteci kadınların kendi dillerinde destek alabilmeleri için altı dilde (İngilizce, Fransızca, Arapça, Farsça, Kürtçe ve Ermenice) tercüman desteği sunulmaktadır. Ayrıca işaret dili desteği de sunulmaktadır.	x Kadın Sığınmaevi için yer tahsisi ve fizibilite çalışmaları devam etmektedir. UN Women (Birleşmiş Milletler Kadın Örgütü) ve Kadınlarla Dayanışma Vakfı iş birliğinde İlk Adım Merkezi kurulmuştur.	8 adet Kreş ve Gündüz Bakımevi bulunmaktadır. Ayrıca 19 Mayıs Mehmet Emin Sungur Kitap Okuyan Çocuklar Oyun Kitaplığı hizmet merkezi mevcuttur.	1 adet Alzheimer Gündüz Bakımevi bulunmaktadır. Ayrıca Yaş Dostu Belediyecilik anlayışı ile Yaşlı Hakları Merkezi ve Yaşayan Ev birimleri hizmet vermektedir.	x	Evde temizlik ve bakım hizmeti verilmektedir.	Hazırlık aşamasındadır.
Balçova Belediyesi/İzmir	1 adet Kadın Danışma Merkezi mevcuttur.	x	1 adet 3-6 yaş çocukların yararlandığı kreş mevcuttur.	Olgun Gençlik Merkezi adında yaşlı merkezi mevcuttur. Bu merkezde yaşlılar gündüz çeşitli etkinliklere katılım sağlamaktadırlar.	1 adet Engelli Merkezi vardır. Engellilere yönelik çeşitli etkinlik ve aktiviteler yapılmaktadır.	x	Yerel Eşitlik Eylem Planımız 05.12.2022 tarihinde belediye meclisinde onaylanarak uygulamaya geçmiştir.
Bayraklı Belediyesi/İzmir	1 adet Kadın Danışma Merkezi mevcuttur.	1 adet Kadın Sığınma Evi mevcuttur.	2 adet anaokulu mevcuttur.	x	x	x	x

İlçe	Kadın Danışma Merkezi	Kadın Sığınmaevi	Kreş/Gündüz Bakımevi	Yaşlılara Yönelik Gündüzlü Bakım Merkezi	Engellilere Yönelik Gündüzlü Bakım Hizmeti	Evde Bakım Hizmeti	YEEP
Buca Belediyesi/İzmir	1 adet Kadın Danışma Merkezi mevcuttur.	X (Sığınma evi olarak kullanılması planlanan bina, depremedeler e tahsis edilmiş ve gizlilik ilkesi ihlal edilmiştir. Yenisı için hazırlıklar devam etmektedir.)	6 adet yarı zamanlı Okul Öncesi Eğitim Merkezi bulunmaktadır.	x	x	x	Hazırlık aşamasındadır.
Çiğli Belediyesi/İzmir	x	x	x	x	x	Evde sağlık ve kişisel hijyen hizmeti verilmektedir.	2023 yılı YEEP vardır.
Gaziemir Belediyesi/İzmir	1 adet Kadın Danışma Merkezi mevcuttur.	x	x	Sağlıklı Yaş Alma Merkezi, 60 yaş üstü dinç yaşlılara, Alzheimer-Demans Merkezi; 1. ve 2. evre tanılı hastalara hizmet vermektedir.	x	Evde sağlık ve temizlik hizmeti verilmektedir.	Hazırlık aşamasındadır.
Karabağlar Belediyesi/İzmir	1 adet Kadın Danışma Merkezi mevcuttur.	Belediyeye ait kadın sığınmaevi inşaatı tamamlamış olup hizmet vermeye henüz başlanmamıştır.	x	x	x	Evde sağlık hizmeti verilmektedir.	2020-2024 Yerel Eşitlik Eylem Planı bulunmaktadır.
Konak Belediyesi/İzmir	1 adet Kadın Danışma Merkezi bulunmaktadır.	x	3-6 yaş arası çocuklar için Oyun Odası kursları bulunmaktadır.	x	x	x (Pandemi ile birlikte evde bakım hizmeti bırakılmış.)	Hazırlık aşamasındadır.

İlçe	Kadın Danışma Merkezi	Kadın Sığınmaevi	Kreş/Gündüz Bakımevi	Yaşlılara Yönelik Gündüzlü Bakım Merkezi	Engellilere Yönelik Gündüzlü Bakım Hizmeti	Evde Bakım Hizmeti	YEOP
Menemen Belediyesi/İzmir	4 adet Kadın Danışma Merkezi bulunmaktadır.	x	3 adet Gündüz Bakım evi mevcut.	x	x	Fizyoterapi, kişisel bakım ve ev temizliği hizmetleri verilmektedir.	x
Narlıdere Belediyesi/İzmir	1 adet Kadın Danışma Merkezi mevcuttur.	x	5 adet kreş mevcuttur.	x	x	x	YEOP,hazırlandı ve onaylandı.
Mezitli Belediyesi/Mersin	1 adet Kadın ve Çocuk Danışma Merkezi mevcuttur.	x (2024 yılı yatırım Planına Sığınma evi alınmıştır.)	3 adet kreş bulunmaktadır.	Yaşlılara yönelik 3 merkez bulunmaktadır. 2 adet Aktif Yaş Alma Merkezi ve 1 adet Emekli Evi mevcuttur.	Engellilere hizmet veren 4 merkez bulunmaktadır.	x	Hazırlık aşamasındadır.
Atakum Belediyesi/Samsun	1 Adet Kadın Danışma Merkezi mevcuttur.	x	3-6 yaş çocuklara hizmet veren 5 adet kreş bulunmaktadır.	x	Engelli bireylerin rehabilitasyonlarına yönelik faaliyet gösteren 1 Adet Engelli Yaşam Merkezi (Yaşampark) bulunmaktadır.	Evde temizlik, kuaförlük hizmeti ve psikolojik destek hizmetleri verilmektedir.	YEOP 06.01.2022 tarihli meclis kararıyla uygulamaya geçmiştir.
Canik Belediyesi/Samsun	x	x	x	x	x	x	x
Terme Belediyesi/Samsun	x	x	x	x	x	Evde bakım hizmetleri Samsun Büyükşehir Belediyesi tarafından verilmektedir.	x
Of Belediyesi/Trabzon	x	x	x	x	x	x	x
Ortahisar Belediyesi/Trabzon	Kadın Danışma Çağrı Destek Merkezi mevcuttur.	Belediye tarafından yapılmış tamamlanan Sığınma Evi, Aile ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü uhdesinde hizmet vermektedir.	x	x	x	x	x

5. Kaynakça

5393 Sayılı Belediye Kanunu

<https://dspace.ceid.org.tr/xmlui/handle/1/129>

5216 Sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu

<https://dspace.ceid.org.tr/xmlui/handle/1/1968>

6360 Sayılı On Dört İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Yedi İlçe Kurulması İle Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun

<https://dspace.ceid.org.tr/xmlui/handle/1/2394>

Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı 2022-2026 Stratejik Planı

<https://dspace.ceid.org.tr/xmlui/handle/1/1944> Son Erişim: 05.03.2024

Aydın Büyükşehir Belediyesi 2022 Faaliyet Raporu

https://aydin.bel.tr/Content/files/Faaliyet_Raporlari/2022_FAALIYET_RAPORU.pdf Son Erişim Tarihi: 31.01.2024

Belediye Eşitlik Birimleri Mevcut Durum Analizi

<https://dspace.ceid.org.tr/xmlui/handle/1/1737> Son Erişim: 05.03.2024

Bursa Büyükşehir Belediyesi 2022 Faaliyet Raporu

https://www.bursa.bel.tr/yayinlar_pdf_viewer?id=2305 Son Erişim Tarihi: 31.01.2024

CCRE/CEMR- Equality of Women and Men in Local Life

<https://www.ccre.org/en/actualites/view/4181> Son Erişim: 05.03.2024

Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı 2022 Yılı Mahalli İdareler Genel Faaliyet Raporu

<https://dspace.ceid.org.tr/xmlui/handle/1/2391> Son Erişim: 05.03.2024

Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi 2022 Faaliyet Raporu

<https://www.diyarbakir.bel.tr/kurumsal/faaliyet-raporlari.html> Son Erişim Tarihi: 31.01.2024

Kadın Dayanışma Vakfı Kadın Danışma Merkezi:

<https://www.kadindayanismavakfi.org.tr/kadin-danisma-merkezimiz/> Son Erişim: 05.03.2024

Kadın Sığınmaevi Kılavuzu,

<https://dspace.ceid.org.tr/xmlui/handle/1/1016> Son Erişim: 05.03.2024

Kocaeli Büyükşehir Belediyesi 2022 Faaliyet Raporu

[https://www.kocaeli.bel.tr/webfiles/userfiles/files/birimler/mali-hizmetler-dairesi-baskanligi/2022%20Yılı%20Faaliyet%20Raporu\(1\).pdf.pdf](https://www.kocaeli.bel.tr/webfiles/userfiles/files/birimler/mali-hizmetler-dairesi-baskanligi/2022%20Yılı%20Faaliyet%20Raporu(1).pdf.pdf) Son Erişim Tarihi: 31.01.2024

Konya Büyükşehir Belediyesi 2022 Faaliyet Raporu

https://sepet.konya.bel.tr/kbb/kbb/dosyalar/faaliyet_raporlar/2022FaaliyetRaporu.pdf Son Erişim Tarihi: 31.01.2024

Mardin Büyükşehir Belediyesi 2022 Faaliyet Raporu

<http://www.mardin.bel.tr/kurumlar/mardin.bel.tr/2021/Mali-Hizmetler/2022-Yili-Faaliyet-Raporu.pdf> Son Erişim Tarihi: 31.01.2024

Ordu Büyükşehir Belediyesi 2022 Faaliyet Raporu

https://ordu.bel.tr/uploads/788083cd-792a-4b15-9297-f39e9d36830f_2022%20FAALİYET%20RAPORU-k_compressed.pdf Son Erişim Tarihi: 31.01.2024

Örgütlenme, Savunuculuk ve Engelli Kadın El Kitabı

<https://dSPACE.ceid.org.tr/xmlui/handle/1/2392> Son Erişim: 05.03.2024

Şanlıurfa Büyükşehir Belediyesi 2022 Faaliyet Raporu

https://www.sanlıurfa.bel.tr/files/1/2022_faaliyet_raporu.pdf Son Erişim Tarihi: 31.01.2024

Tekirdağ Büyükşehir Belediyesi 2022 Faaliyet Raporu

https://www.tekirdag.bel.tr/content/WebSource/file/faaliyet_raporu/2022_yili_idare_faaliyet_raporu.pdf Son Erişim Tarihi: 31.01.2024

Van Büyükşehir Belediyesi 2022 Faaliyet Raporu

<https://van.bel.tr/Strateji.html> Son Erişim Tarihi: 31.01.2024
İnternet Kaynakları